

**UNIVERZITA KARLOVA**

**Filozofická fakulta**

**Ústav bohemistických studií**

**ČEŠTINA A LIDOVÉ TRADICE V EIBENTÁLU  
V RUMUNSKÉM BANÁTU**

**CZECH AND FOLK TRADITIONS IN EIBENTÁL IN  
ROMANIAN BANAT**

**Bakalářská práce**

**Hermína-Maria Havlice**

**2017**

**Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Jiří Hasil, Ph.D.**

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce PhDr. Jiřímu Hasilovi, Ph.D., za cenné rady a připomínky. Dále chci poděkovat svým rodičům za jejich podporu při mém vysokoškolském studiu.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 29. 7. 2017

.....

Podpis

## **Čeština a lidové tradice v Eibentálu v rumunském Banátu**

### **Abstrakt**

Tato bakalářská práce se zaměřuje na lidové tradice a jazyk českých krajanů, žijících v krajanské komunitě Eibentál v rumunském Banátu. V práci bude popsán historický vývoj české vesnice Eibentál až do současnosti. Hlavním cílem této práce je analyzovat a popsat lidové tradice a zvyky během roku. Jsou zde zachyceny i tradice, které už zanikly, ale i ty, které vznikly v novější době.

Klíčová slova: Banát, čeština, lidový, tradice, život, tanec, zpěv, zvyk

## **Czech and folk traditions in Eibentál in Romanian Banat**

### **Abstract**

This bachelor thesis focuses on the folk traditions and language of Czech compatriots living in Eibentál, in Romanian Banat. The work will describe the historical development of the Czech village Eibentál up to the present. The main aim of this work is to analyze and describe folk traditions and customs during the year. There are traditions that have already existed, but also those that have arisen in recent times.

Keywords: Banat, Czech, folk, tradition, life, dance, song, habit

# OBSAH

ÚVOD.....	8
1. BANÁT – GEOGRAFICKÁ POLOHA.....	9
2. HISTORIE.....	9
2.1 HISTORIE BANÁTU.....	9
2.2 ČECHY V DOBĚ PŘEDMIGRAČNÍ.....	9
2.3 CESTA ZA NOVÝM DOMOVEM.....	10
2.4 ČESKÉ OSADY DNES.....	12
3. EIBENTÁL.....	14
3.1 NÁBOŽENSTVÍ.....	14
3.2 ŠKOLSTVÍ.....	15
3.2.1 HISTORIE ŠKOLSTVÍ.....	15
3.2.2 SOUČASNÁ VÝUKA.....	15
4. JAZYK.....	17
4.1 HLÁSKOSLOVÍ.....	17
4.1.1 EJ proti spis. Ý.....	17
4.1.2 OU proti spis. Ú.....	17
4.1.3 VO- proti spis. O-.....	17
4.1.4 TŘ- proti spis. STŘ-.....	17
4.1.5 Ř- proti spis. HŘ-.....	17
4.1.6 E->É, O->Ó.....	18
4.1.7 S ->Z.....	18
4.1.8 J, L před souhláskou.....	18
4.2 TVAROSLOVÍ.....	18
4.2.1 Koncovka 1. a 4. pádu množného čísla se nerozlišuje.....	18
4.2.2 Koncovky <i>-uch</i> a <i>-ich</i> u podstatných jmen ve 2. pádu množného čísla.....	18
4.2.3 Koncovka <i>-ách</i> u podstatných jmen ve 2. pádu množného čísla u feminin.....	18
4.2.4 Koncovka <i>-ách</i> u podstatných jmen v 6. pádu množného čísla u maskulin.....	19
4.2.5 Koncovka <i>-ma</i> u podstatných jmen v 7. pádu množného čísla.....	19
4.2.6 Skloňování přídavných jmen u maskulin v 1. pádu množného čísla.....	19

4.2.7	Přivlastňovací přídavná jména .....	19
4.2.8	Přivlastňovací jména rodinná .....	19
4.3	SLOVNÍ ZÁSoba .....	19
4.4	SKLADBA .....	20
4.4.1	Genitiv záporový .....	20
4.4.2	Instrumentál předložkový .....	20
4.4.3	Určování hodin .....	20
4.4.4	Balkánské částice <i>makar, barem, baš</i> .....	20
5.	VÝROČNÍ SVÁTKY – ZVYKY A TRADICE .....	21
5.1	NOVÝ ROK .....	21
5.2	TŘI KRÁLOVÉ .....	21
5.3	HROMNICE .....	22
5.4	MASOPUST .....	22
5.5	POPELEČNÍ STŘEDA .....	23
5.6	KVĚTNÁ NEDĚLE .....	23
5.7	ZELENÝ ČTVRTEK .....	23
5.8	VELKÝ PÁTEK .....	24
5.9	BÍLÁ SOBOTA .....	24
5.10	NEDĚLE VELIKONOČNÍ .....	25
5.11	VELIKONOČNÍ PONDĚLÍ .....	26
5.12	SVATODUŠNÍ SVÁTKY .....	26
5.13	BOŽÍ TĚLO .....	27
5.14	POUŤ DO ČIKLAVY .....	27
5.15	DOŽÍNKY .....	28
5.16	FESTIVAL BANÁT .....	28
5.17	POSVÍCENÍ .....	29
5.18	DUŠIČKY .....	29
5.19	ADVENT .....	29
5.20	SVATÁ BARBORA .....	30
5.21	SVATÝ MIKULÁŠ .....	31
5.22	ŠTĚDRÝ DEN .....	31

5.23	BOŽÍ HOD VÁNOČNÍ.....	32
5.24	SVÁTEK SV. ŠTĚPÁNA .....	33
5.25	SILVESTR.....	33
6.	RODINNÉ OBŘADY .....	34
6.1	KŘEST .....	34
6.2	PRVNÍ PŘIJÍMÁNÍ.....	34
6.3	BIŘMOVÁNÍ.....	35
6.4	SVATBA.....	35
6.5	POHŘEB .....	37
	ZÁVĚR .....	38
	SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ.....	39
	Internetové zdroje.....	40
	PŘÍLOHY .....	41

## ÚVOD

Uběhlo už téměř dvě stě let, od doby, kdy někteří Češi opustili svou vlast s předpokladem, že jinde naleznou lepší životní podmínky. Jelikož jejich situace na českém území nebyla příznivá, nechali se zlákat lákavými sliby a přicestovali do Banátu. Mysleli si, že už nikde jinde nemůže být hůře a že jim v „zaslíbené zemi“ bude lépe. Co spatřili, se ani zdaleka neshodovalo s tím, co jim bylo slíbeno. Na cestu zpátky už neměli peníze, a tak byli nuceni zde zůstat. Češi byli vždy považováni za velmi pracovitý národ, a to se ukázalo i po jejich příchodu do Banátu. Svou zručností a těžkou prací se dokázali uživit, a dokonce založit několik osad, dodnes existujících. I přes těžké podmínky, ve kterých žili, si dosud zachovali lásku k vlasti, jazyku a Bohu.

V poslední době se o problematice českých banátských vesnic napsala spousta publikací, což znamená, že se oblast stala zájmem mnoha lidí. Důvodem, proč jsem si pro svou bakalářskou práci vybrala právě toto téma, byl ten, že jsem chtěla popsat současnou situaci oblasti z pohledu místní obyvatelky. V práci bude pojednáno o jedné ze šesti dodnes dochovaných osad, a to je Eibentál. Na základě mých zkušeností v této vesnici, bude mým úkolem popsat češtinu a tradice, které si místní obyvatelé dosud dochovali.

Tato bakalářská práce obsahuje šest kapitol. V první kapitole bude představena geografická poloha Banátu. Ve druhé kapitole bude popsána historie Banátu, české území v době přemigrační a etapy kolonizace banátského území. Třetí kapitola bude věnována osadě Eibentál, bude zde popsáno náboženství, historie školství a současný systém výuky. Ve čtvrté kapitole bude pojednáno o jednom z hlavních témat bakalářské práce, a to je jazyk v Eibentálu v porovnání s mluvenou češtinou na českém území. Pátá a šestá kapitola se budou věnovat druhému hlavnímu tématu, zejména tradicím a zvykům místních obyvatel. Bakalářská práce bude ukončena závěrem, který bude zahrnovat výsledek práce.

Cílem práce bude popsat tradice a současný život krajanů ve vesnici Eibentál. Jelikož považuji jazyk za nejdůležitější „tradici“, kterou si krajané zachovali, budu se ho snažit popsat ze všech jazykových rovin. Tyto jazykové jevy budou srovnávány s mluvenou češtinou v Čechách a na Moravě. Dále budou představeny tradice a rodinné obřady, které též budou porovnány s tradicemi v České republice.

Na základě svých zkušeností, znalostí a dostupné literatury se budu snažit odpovědět na otázky: „Jak moc se eibentálská forma češtiny liší od obecné češtiny?“ a „Které eibentálské tradice a zvyky se v České republice ještě dodržují?“.



## 1. BANÁT – GEOGRAFICKÁ POLOHA

Banát je území nacházející se v jihovýchodní Evropě, které se dnes dělí na tři části: největší část, východní, patří Rumunsku, západní Srbsku a severní část náleží Maďarsku. Název oblasti pochází od slova „ban“, což byl člověk, který ji spravoval. Na jihu je Banát ohraničen Dunajem, na západě řekou Tisou, řekou Mureš na severu a jižními Karpaty na východě.

Rumunský Banát leží v jihozápadním Rumunsku a zahrnuje župy Arad, Timiș, Karaš-Severin a Mehedinți. Charakteristické pro tuto oblast jsou husté lesy, kopcovitá krajina, skalní masívy, krápníkové jeskyně a v neposlední řadě přírodní rumunsko-srbská hranice, respektive Dunajská soutěska, která je považována za jeden z nejhezčích přírodních výtvorů v Evropě<sup>1</sup>.

## 2. HISTORIE

V této kapitole bude představena stručná historie osídlení rumunského Banátu, neboť je to nezbytné pro pochopení současného života českých krajanů. Příběh banátských Čechů začíná kolem roku 1823, kdy se Češi rozhodli přestěhovat do Banátu doufajíce, že zde najdou lepší a snadnější život. Syti bídou a chudobou, uvěřili lákavým slibům a zvolili jít do neznáma.

### 2.1 HISTORIE BANÁTU

Banát patřil až do roku 1716 pod Osmanskou říši. V této době bylo území Banátu zcela neobydlené a bylo porostlé pustými lesy. Po rakousko-uherské válce v roce 1718 díky Požareveckému míru byl Banát přidělen Rakousku. V roce 1720 dostal guvernér Banátu Florimund de Mercy od Karla VI. svolení osídlit tuto oblast. I za vlády Marie Terezie osídlování pokračovalo, a kromě Němců a Francouzů, sem přišli i Italové, Bulhaři, Maďaři, Poláci, Slováci atd. V roce 1779 byl Banát připojen k Uhersku. Od roku 1848 byl pod rakouskou vládou jako Srbská vojvodina a Temešský Banát. K Uhersku zase patřil od roku 1860, kde zůstal až do roku 1918. Tehdy vznikla Banátská republika, která však měla krátké trvání, poněvadž byla zničena srbskými vojsky. Rok po skončení první světové války, tedy v roce 1919, byl Banát rozdělen mezi Rumunsko, Jugoslávii a Maďarsko. Toto vymezení hranic zůstalo do dnes.<sup>2</sup>

### 2.2 ČECHY V DOBĚ PŘEDMIGRAČNÍ

Koncem 18. století zaznamenala Rakouská monarchie mnoho změn. Přicházejí nové myšlenkové směry, nastupuje racionální myšlení, což pomohlo ke vzniku velkého intelektuálního hnutí, osvícenství. Toto hnutí zaznamenalo velký převrat ve vývoji evropského myšlení, neboť se stavělo na racionalismu, logice a humanismu, a odmítalo barokní zbožnost. Tímto myšlenkovým proudem byl ovlivněn i císař Josef II., který vládl Rakouské monarchii v letech 1780–1790. Za své vlády zavedl mnoho reforem, mezi nimi i patent o zrušení nevolnictví a toleranční patent,

<sup>1</sup> GECSE, Desideriu. *Historie českých komunit v Rumunsku*. Praha, Herrmann & synové, 2013, s. 11.

<sup>2</sup> Kudrna cestovní kancelář. *Banát (Rumunsko)* [online], [cit. 2017.7.20]. Dostupné z: <http://www.kudrna.cz/banat-rumunsko/>

jejichž cílem bylo rozvíjet kapitalismus ve městech, ale i na vesnicích. Zároveň měly vést k tomu, aby poddaní byli méně závislí na vrchnosti. Tyto reformy sice zlepšily situaci nejchudších vrstev, ale narážely na odpor vládnoucích vrstev. Proto byly po smrti císaře Josefa II. mnohé reformy prohlášeny za neplatné.

Na venkově byla náročná situace. Přestože se v této době zlepšila zemědělská technika, drobná rolnická hospodářství pracovala postaru, beze změny. Nové technologie se používaly jen na velkostatkách. Další velké nečekané neštěstí pro poddané byla neúroda na přelomu 18. a 19. století, která donutila rolníky, aby se zadlužili, a ti pak přišli o svůj majetek. Poddaní se stávali stále více závislými na bohatých sedlácích. Další povinností poddaných bylo, že museli odvádět přírodní dávky pro potřeby armády. Život poddaného lidu se na konci 18. století stále zhoršoval.

Situace ve městech nebyla o moc lepší. Z důvodu vzniku manufaktur začínala řemeslnická práce ztrácet význam a rozšířila se skupina chudých lidí, kteří podléhali svým bohatým mistrům. Počet nespokojených lidí stále rostl a lidé začali pátrat po lepších životních podmínkách.<sup>3</sup>

### 2.3 CESTA ZA NOVÝM DOMOVEM

Banát patřil až do roku 1552 do Uherské říši, potom připadl Turkům. Na konci 17. století jej císař Leopold I. získal zpátky a snažil se ho co nejdříve osídlit kolonisty, neboť to bylo území zpustošené, liduprázdné a plné divoké zvěře. Jižní část Banátu zůstala až do 20. let 19. století zalesněna neprostupnými bukovými lesy. Toto území si od vlády za nízké poplatky pronajal Jiří Magyarli,<sup>4</sup> jakýsi bohatý člověk z města Oravice. Vykácené dřevo prodával za velké peníze a vymýcenou půdu vracel státu. Protože nebylo kde najmout dřevorubce a dělníky pro vykácení a posekání těchto pralesů, poslal Magyarli své agenty do Čech, aby hledali vhodné lidi. Podmínky ve smlouvách byly dost lákavé. Zájemcům byly slíbeny slušné výdělky, libovolné množství dříví na stavbu domů a půdu, na které si každý bude moct hospodařit sám. Agentům se podařilo sehnat až nadbytek zájemců, a tak se jižní část Banátu začala kolonizovat.<sup>5</sup>

Jsou zaznamenány tři kolonizační vlny:

První vlna kolonizace probíhala ve dvou skupinách. Kolonizace první skupiny probíhala v letech 1820-1821. Roku 1823 se na cestu vydala druhá skupina, kdy do Banátu přišlo asi 80 rodin ze středních a jihozápadních Čech. Byli to především dřevorubci, truhláři, tesaři, kováři a horníci z Plzeňska, Klatovska, Domažlicka, Kladenska a Čáslavska. Cestovali téměř dva měsíce na vozech taženými voly. Jeli přes Budějovice do Vídně a pak uherskými rovinami. Někteří cestou zahynuli, někteří plní naděje trpělivě snášeli všechny těžkosti. Magyarli je umístil do nové osady

---

<sup>3</sup> SECKÁ, Milena. Češi v Rumunském Banátu. In *Češi v cizině*: č. 8. Praha, Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR, 1995, s. 92.

<sup>4</sup> Toto jméno je uváděno v literatuře různě: Mad'arli, Magarly, Mandžarli apod. (SECKÁ, Milena. Češi v rumunském Banátu. In *Češi v cizině* 8. Praha, Ústav pro etnografii a folkloristiku Akademie věd ČR, 1995, s. 93).

<sup>5</sup> SECKÁ, Milena. Češi v Rumunském Banátu. In *Češi v cizině*: č. 8. Praha, Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR, 1995, s. 93.

zvané Elizabeta (také Lizabeta, něm. Elisabethfeld), která se nacházela v údolí malého potůčku. O rok později byla založena kolonie Svatá Helena. Tyto dvě vesnice nosily jména Magyarliho dcer, Helena a Elizabeta. Po osídlení Elizabety si museli Češi najít místo na dům a zahradu. Nejdříve však museli vykácet les. Každá rodina obdržela dvě jitra (1 jitra = 1600 čtverečních sáhů) lesa, ačkoliv slíbeno jim bylo 20 jiter. Na začátku jim Magyarly poskytl potraviny, nářadí a dobytek, které si museli splatit těžkou prací.<sup>6</sup>

*“Čeští přistěhovalci byli přivedeni na površí Poiana Alibegului a tam, v hustém, velikém pralese se jim řeklo, aby si každý vyhlédl vhodné místo a započal s kácením lesů.*

*Nejdříve si postavili hliněné boudy částečně ležící v zemi. Střecha nad zemí byla ze syrových trámů, na které se naházela země a drny. V jedné takovéto boudě bydlelo 5–6 osob, často i více.*

*Hořce oplakávali své malé chaloupky, které zanechali ve vlasti. Začali však pilně pracovat. Sekání, bouchání, řezání a štípání se ozývalo ze všech stran, roklin i strání. Teprve večer vše utichlo a všichni se shromáždili u velkých rozdělaných ohňů a jednoduché hubené večeře.*

*Pomalou se stráně čistily a vysekávaly.”<sup>7</sup>*

Druhá kolonizační vlna (1826–1828) na rozdíl od první vlny byla lépe organizována. Magyarlyho smlouva skončila a v roce 1826 byli čeští vystěhovalci přijati do vojenského svazku 14. hraničářského pluku. Aby byly kolonizovány i ostatní kraje, vojenská správa nabízela Čechům celou řadu výhod: osvobození od daní na deset let, obdržení obilí zdarma k setí, dřevo na stavbu domů a dvanáct jiter půdy. Přihlásilo se o mnoho více rodin než vojenská správa očekávala. Rodiny pocházely z Plzeňska, Domažlicka, Klatovska, Litoměřicka, Chrudimska, Berounska a z dalších krajů. Byli to především řemeslníci, dřevorubci, vápeníci, rolníci a vysloužilí vojáci, kteří měli římskokatolické vyznání. Lidé přijížděli z Vídně po lodích a cesta trvala asi jeden měsíc.<sup>8</sup>

Tato vlna založila dalších dvanáct vesnic, ve kterých počet obyvatel v roce 1830 vypadal takto:

- Gerník – 469 osob
- Rovensko – 237 osob
- Bígr – 266 osob
- Eibental – 356 osob
- Frauvižn – 186 osob
- Nový Župánek – 43 osob
- Šumice – 123 osob
- Poňáska – 281 osob
- Weidenthal – 597 osob
- Wolfsberg – 444 osob

<sup>6</sup> GECSE, Desideriu. *Historie českých komunit v Rumunsku*. Praha, Herrmann & synové, 2013, s. 34-35.

<sup>7</sup> HRUZA, Fratišek. *Vrátili jsme se do vlasti...Svědectví o životě Čechů z banátských Karpat 1823–2006*. Ústí nad Labem, Severočeská vědecká knihovna, 2013, s. 9.

<sup>8</sup> *Tamtéž*, s. 9.

- Wolfswiese – 256 osob
- Lindenfeld – 166 osob<sup>9</sup>

Poslední čtyři vesnice (Weidenthal, Wolfsberg, Wolfswiese, Lindenfeld) byly založeny německými vystěhovalci z Čech.

Ani tentokrát slíbené podmínky nebyly dodrženy. Krajanům obydlí nestačila a v některých domech bydlelo více rodin pohromadě. Slíbená půda byla zalesněná. Někdy se stalo, že po vymýcení lesů vyschly potůčky a obyvatelé museli původní osadu opustit a založit novou. Takový případ se stal v Eibenthale, Frauvíznu a Bígru.<sup>10</sup>

Třetí vlna kolonizace proběhla mezi lety 1862–1864 a české rodiny se usadily ve městech a větších vesnicích. V roce 1962 přišlo asi 200 lidí (přibližně 40 českých rodin) z Moravy, kteří se nastěhovali do vesnice Klopodie, nedaleko města Oravice. Vesnici obývali Rumuni, Němci a Maďaři.<sup>11</sup>

Další větší vesnicí, kterou Češi v této vlně kolonizovali, byl Velký Perek. Zde se usadilo 50 rodin, které pocházely z Přelouče, Semteše, Starkoče, Horních Bučic a Čáslavi. Hlavní činností zdejších Čechů bylo obdělávání půdy a chov domácích zvířat. Jelikož se sem přestěhoval malý počet českých krajanů, je tato česká komunita na úpadku.<sup>12</sup>

## 2.4 ČESKÉ OSADY DNES

V současném rumunském Banátu existuje už jenom šest českých vesnic, tedy Svatá Helena, Gerník, Rovensko, Bígr, Eibentál a Šumice. Osady jako Elizabeta, Poňaska a Fraužín rychle zanikly, Nový Župánek a Novou Ogradinu zatopila přehradní nádrž Železná vrata. V obcích Klopodie a Velký Perek si krajané český původ nezachovali, jelikož postupně se česká komunita smísila s ostatními etniky.

Nejstarší českou vesnicí v rumunském Banátu je Svatá Helena. Leží v nadmořské výšce 280–340 m. Byla založena českými kolonisty, kteří pocházeli z Prahy, Čáslavska, Plzeňska, Domažlicka a Posázaví.<sup>13</sup>

Další banátskou osadou je Gerník. Leží v nadmořské výšce 420–580 m a nejenže je největší ze všech českých banátských osad, ale také má nejvíce obyvatel. V pramenech gernické farnosti se uvádí, že vesnici založili Češi pocházející ze 76 lokalit ze západních a středních Čech.<sup>14</sup>

<sup>9</sup> GECSE, Desideriu. *Historie českých komunit v Rumunsku*. Praha, Herrmann & synové, 2013, s. 37.

<sup>10</sup> HRUZA, Fratišek. *Vrátili jsme se do vlasti...Svědectví o životě Čechů z banátských Karpat 1823-2006*. Ústí nad Labem, Severočeská vědecká knihovna, 2013, s. 9.

<sup>11</sup> GECSE, Desideriu. *Historie českých komunit v Rumunsku*. Praha, Herrmann & synové, 2013, s. 41-42.

<sup>12</sup> *Tamtéž*, s. 41-42.

<sup>13</sup> *Tamtéž*, s. 50.

<sup>14</sup> *Tamtéž*, s. 50.

Nejmenší a nejizolovanější českou vesnicí v Banátu je Rovensko. Má nejvyšší nadmořskou výšku, 720–750 m. Byla založena ve dvou fázích: v první fázi se zde usadilo 26 rodin a ve druhé třináct. Prameny gernické farnosti uvádějí, že kolonisté pocházeli ze sedmnácti středočeských obcí, např. Beroun, Litomyšl, Strašice atd.<sup>15</sup>

Bígr leží v nadmořské výšce 500–540 m. Kolonisté pocházeli z 15 oblastí jihozápadních Čech, hlavně z Domažlicka. Vesnice byla kolonizována ve třech etapách. Nejdříve přišlo 32 rodin, potom 15 a v poslední etapě 19.<sup>16</sup>

Šumice se nachází v nadmořské výšce 580–600 m a je nejvzdálenější od všech českých vesnic. Byla kolonizována nejprve v roce 1828, kdy se do ní nastěhovalo 50 rodin a po druhé v roce 1856, kdy přišlo ještě šest rodin.<sup>17</sup>

Eibentál je nejjihnější českou obcí v Banátu. O této vesnici bude podrobně pojednáno v dalších částech bakalářské práce.

---

<sup>15</sup> *Tamtéž*, s. 50.

<sup>16</sup> *Tamtéž*, s. 50.

<sup>17</sup> *Tamtéž*, s. 50.

### 3. EIBENTÁL

Vesnice Eibentál (také Tisové Údolí, německy Eibenthal) byla založena v roce 1827 osadníky z Plzeňska, Čáslavska, Klatovska a Berounska. Několikrát se stěhovala. Prvně ji kolonisté založili na vyšším kopci než je dnes. Postupně se ale přesunovala kvůli vysušení potůčků. Dnes leží v nadmořské výšce zhruba 400 m a od Dunaje je vzdálená asi 6 km. Nejbližší město je Oršava (vzdálenost asi 40 km). Německý název dostala vesnice podle rozsáhlých porostů tisů, které však už zcela vymizely. Eibentál sousedí s hornickou kolonií Ujbányje (též česky Nové Doly, rumunsky Baia Nouă), kde byl od roku 1840 otevřen antracitový důl. Zde obyvatelé pracovali do roku 2006, kdy po havárii (sesuv půdy) zemřeli dva horníci a důl byl zavřen. Toto znamenalo jak pro obyvatele, tak pro vesnici velkou tragédii. Většina lidí zůstala bez práce a musela se přestěhovat. Někteří odešli do větších rumunských vesnic, ale většina se rozhodla přestěhovat do České republiky. Dnes zde žije kolem 300 lidí. Budoucnost vesnice se tak stala nejistou a nezbyvá než doufat v zachování tradic pro další generace.<sup>18</sup>

#### 3.1 NÁBOŽENSTVÍ

Jediné, co si krajané sebou mohli přinést z českých zemí, byl duchovní život. Trvali na tom, aby si zachovali jazyk, víru a tradice, a proto hned v prvních letech po osídlení Banátu začali stavět modlitebny a školy. V Eibentálu se usadili kolonisté římskokatolického vyznání. Nejprve si postavili obecní dům, který sloužil jako kostel i jako škola. V roce 1847 osadníci postavili dřevěný kostelík. Na jeho místě pak byl v roce 1912 postaven nový kostel z kamene v neogotickém stylu, zasvěcený Janu Nepomuckému. Tento kostel je nazýván katedrálou Čechů v Banátu, neboť je nejprostornější ze všech českých banátských kostelů.<sup>19</sup>

I v současné době věnují zdejší obyvatelé své víře mnoho času. Dodržují náboženské povinnosti, jako přítomnost na nedělní a sváteční mši, posty a všechno, co církev předepisuje. Čeští obyvatelé se řídí katolickým křesťanským kalendářem, a proto všechny zvyky a tradice se točí kolem náboženských svátků. Do roku 2016 zde působil arciděkan Václav Mašek, který udržoval jak náboženskou, tak kulturní a jazykovou tradici. Je spoluzakladatelem Demokratického svazu Slováků a Čechů v Rumunsku a členem Sboru konzultantů předsedy Československého ústavu zahraničního v Praze. V roce 2002 byl poctěn Cenou Jana Masaryka Gratias agit<sup>20</sup>.

---

<sup>18</sup> HRUZA, Fratišek. *Vrátili jsme se do vlasti...Svědectví o životě Čechů z banátských Karpat 1823-2006*. Ústí nad Labem, Severočeská vědecká knihovna, 2013, s. 39.

<sup>19</sup> *Tamtéž*, s. 40.

<sup>20</sup> HOSPODÁŘSKÁ A KULTURNÍ STUDIA. *Eibenthal* [online]. Hks.re [cit.2017.7.28]. Dozupné z: <http://www.hks.re/wiki/doku.php?id=eibenthal>

## 3.2 ŠKOLSTVÍ

### 3.2.1 HISTORIE ŠKOLSTVÍ

Před příchodem českých kolonistů do Banátu zde byla úředním jazykem němčina. Po jejich usazení na tomto území pronikla jak do úředního, tak do vyučovacího jazyka i čeština. Vyučování se konalo domácími způsoby a učitelé neměli příliš vysoké vzdělání. Eibentálská škola byla postavena jako první v roce 1848. V roce 1873 se úředním jazykem stala maďarština a od roku 1907 se ve školách smělo vyučovat jen maďarsky a čeština byla zakázána. Po roce 1920 se české vesnice staly součástí rumunského království a čeština byla znova povolena. Na konci 40. let začala Česká republika vysílat do Banátu české učitele. Ti zde působili až do 60. let, kdy na školách začali vyučovat místní učitelé, kteří vystudovali pedagogické vzdělání v Nadlaku. Od roku 1989 začali opět vysílat české učitele, které Dům zahraničních služeb ČR vysílá do dnes.<sup>21</sup>

### 3.2.2 SOUČASNÁ VÝUKA

V eibentálské škole se děti učí od školky až do osmé třídy. Výuka probíhá v rumunštině. Češtinu děti mají od 1. do 4. třídy, kdy je povinná i pro Rumuny. Od 5. do 8. třídy je povinná jen pro Čechy a Rumuni ji mají dobrovolně. V současné době (2017) se na této škole učí 23 žáků. Učitelem českého jazyka je Vladimír Kovář, který zde působí už druhý rok. V letech 2011–2015 vyučovala češtinu Kateřina Rohál'ová. Úkolem českých učitelů není jen vyučovat český jazyk, ale také pořádat různé volnočasové aktivity. Proto se požaduje, aby učitelé měli zkušenosti s divadlem, vydáváním časopisů, a také aby se angažovali při kulturních, společenských a sportovních akcích<sup>22</sup>.

Volnočasové aktivity se pořádají v místní klubovně v Ujbániji jednou nebo dvakrát týdně. Za přítomnosti českého učitele se zde hrají různé výukové hry, promítají filmy, provádějí se výtvarné činnosti, jako vyrábění loutek, malování kraslic, a také se hrají různé sportovní hry nebo se učí hrát na nějaký hudební nástroj.

Mimo tyto aktivity byla také snaha přivést děti ke čtení. Děti si z knihovny vyberou jednu knížku, kterou si přečtou a pak ji prezentují. Do čtenářského deníku si vypíší pár poznámek, které zachycují zda se jim kniha líbila. Učitelka jim pak na základě přečtené knihy dá pracovní listy s otázkami.<sup>23</sup>

Každoročně se krajanské děti zúčastní olympiády z českého jazyka. Místo jejího konání se každý rok postupně střídá po všech vesnicích. Minulý rok (v roce 2016) se konala na Eibentále.

---

<sup>21</sup> SVOBODA, Jaroslav. Historie: Stručné dějiny krajanů v rumunském Banátu a další zajímavé informace a jejich životě. Velvyslanectví České republiky v Bukurešti [online]. 2016. [cit. 2017.7.28]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/bucharest/cz/krajane/historie.html>

<sup>22</sup> DŮM ZAHRA NIČNÍ SPOLUPRÁCE. Požadavky na učitele. [online]. [cit. 2017.7.28]. Dostupné z: <http://www.dzs.cz/cz/program-podpory-ceskeho-kulturniho-dedictvi-v-zahranici/pozadavky-na-ucitele/>

<sup>23</sup> *Krajiny češtiny*. Čtenářské aktivity na Eibenthale. Dům zahraničních služeb, Praha, 2014, č. 6, ISSN 1804-3283.

Eibentálská škola je jediná z českých banátských škol, kde je rumunština hlavním jazykem výuky. Ostatní vesnice používají na prvním stupni češtinu a na druhém rumunštinu. To je dáno tím, že v Eibentálu fungovaly doly, které přilákaly do vesnice velké množství Rumunů.



## 4. JAZYK

Ačkoliv uběhlo už dvě stě let od opuštění rodné země, eibentálští krajané si stále udržují identitu prostřednictvím svého mateřského jazyka. Čeština místních obyvatel je výrazně chudší než čeština Čechů žijících v českých zemích a vyznačuje se některými prvky pocházejícími z jazyka devatenáctého století (ještě předjungmanovskými).

Tato kapitola bude popisovat eibentálskou češtinu ze všech jazykových rovin a zároveň ji bude porovnávat s češtinou v České republice. Pro vysvětlení této problematiky se bude pracovat s publikacemi dialektologů Slavomíra Utěšeného<sup>24</sup> a Josefa Skuliny.<sup>25</sup> Pro srovnávání s obecnou češtinou na území České republiky, bude použita kniha Petra Sgalla.<sup>26</sup>

### 4.1 HLÁSKOSLOVÍ

#### 4.1.1 EJ proti spis. Ý

Tento jev se vyskytuje jak v základě slov *bejk, mlejn, strejček*, tak v zakončení adjektiv typu *zdravej (zdravejch, zdravejma)*. Nalezneme ho i v předponě *vý-*, např: *vejdělek, vejklad*. Stejně to platí i pro obecnou češtinu. V Čechách i na západní Moravě je tento jev velmi běžný.

#### 4.1.2 OU proti spis. Ú

Objevuje se na začátku slova, např. *outrata, outerej, oul, ouvoce*.

Tento jev byl ještě v národním obrození velmi běžný i ve spisovné češtině. Pak se *ou-* uplatnil jen uvnitř slova, např: *dlouho, strouhat*, a na první pozici se ustanovilo starší *ú*. *Ou-* na začátku slova je v obecné češtině už dlouho na ústupu a má pejorativní význam.<sup>27</sup>

#### 4.1.3 VO- proti spis. O-

Stejně jako obecná čeština na území ČR, eibentálská čeština se také neobejde bez protetického *v-*, např. *voheň, vosum, vorat, voběd*. V kulturních slovech jako *obec, otec*, se protetické *v-* nevyskytuje.

#### 4.1.4 TŘ- proti spis. STRĚ-

Zde můžou být uvedena slova jako *tředa, třecha, tříkat, utříhnout, protředek, třevíce*.

#### 4.1.5 Ř- proti spis. HŘ-

---

<sup>24</sup> UTĚŠENÝ, Slavomír. O jazyce českých osad na jihu rumunského Banátu. In: *Český lid* 5 (1962), s. 201–209.

<sup>25</sup> SKULINA, Josef. Banátská čeština. In: *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. Univerzita J.E. Purkyně v Brně, Filozofická fakulta, Brno, 1978, č. 25/26, s. 157–163.

<sup>26</sup> SGALL, Petr, HRONEK, Jiří. *Čeština bez příkras*. Praha, Karolinum, 2014. s. 28–66.

<sup>27</sup> *Tamtéž*, s. 33.

Na začátku slova před ř často mizí souhláska *h*: *řích, řeben, řebík, řbitov*. Dále se zjednodušuje i skupina *hr-* → *r*, např.: *rožníky* (hrozny). Další příklady se zjednodušením souhláskových skupin jsou *vízdat, dolek, šický, spomenout si, stek, stávat* atd.

Toto platí i pro češtinu východních Čech.

#### 4.1.6 E->É, O->Ó

Dloužení samohlásek *e* a *o* je další rys eibentálské češtiny. Příkladem jsou slova *péri, zéli, póle, dólu*.

V obecné češtině se samohlásky *é*, a *ó* zkracují, např. *pomahat, lékárna*. Slovo, které se nekrátí, je *méno*. *Ó* se dluží jen u slov jako: *móře, dóle, hóri*. Znovu se jedná o východočeskou variantu. U slov jako *doba, kolo, tělo* se tato samohláska nedluží.

#### 4.1.7 S ->Z

Předložka *s* se často v eibentálské češtině mění na znělé *z*: *z rukou, z vodou, ze sejrem*.

#### 4.1.8 J, L před souhláskou

Souhlásky *j* a *l* se nevyslovují na začátku slova, pokud za nimi následuje další souhláska: *méno, sem, deme, žička*. Souhláska *j* se též nevyslovuje ani uprostřed slova: *pudeš, přídu*. Podobně to je i v obecné češtině.

### 4.2 TVAROSLOVÍ

Také ve tvarosloví lze nalézt velké množství zachovaných obecně českých archaismů.

#### 4.2.1 Koncovka 1. a 4. pádu množného čísla se nerozlišuje

Jako příklad můžeme uvést slova *holubove, učitelove, sousedove*.

V obecné češtině se objevuje v některých oblastech z východních a středních Čech. Petr Sgall uvádí příklady: *Měli malý tuňáci za dvě koruny; Pozdravuj kluci*.

#### 4.2.2 Koncovky –uch a –ich u podstatných jmen ve 2. pádu množného čísla

Používání těchto koncovek ve 2. pádu mn. č. je velmi archaické. Jako příklad můžeme uvést: *bez rukávuch, vot klukuch, hostuch, souseduch, pár báních, dnich, stavenich*.

Pro obecnou češtinu platí, že tvary bez koncovky v 2. pádu ustupují a používá se koncovka –í, např.: *bez těch chvílí*.

#### 4.2.3 Koncovka –ách u podstatných jmen ve 2. pádu množného čísla u feminin

Tento jev je mnohem archaičtější. Příklady: *u kravách, do neckách, pět Čechuch ze Čechách*.

#### 4.2.4 Koncovka –ách u podstatných jmen v 6. pádu množného čísla u maskulin

Například: *bukách, klukách...*

Koncovka –ách se v obecné češtině v 6. pádu vyskytuje hlavně po zakončení na *k, h, ch*: *vojákách, rohách, rampouchách*. Tento jev proniká i do spisovné češtiny a je považován za stylově neutrální: *domečkách, klukách*.

#### 4.2.5 Koncovka –ma u podstatných jmen v 7. pádu množného čísla

Příklady: *z koňma, ze sousedama...*

V obecné češtině se koncovka –ma používá jak u podstatných jmen (*děvčatama, lidma, městama, staveníma*), tak u všech dalších skloňovaných slov: *velkejma, náma, třema*. Tento znak je všeobecný pro Čechy, ale i na Moravě.

#### 4.2.6 Skloňování přídavných jmen u maskulin v 1. pádu množného čísla

Adjektiva v 1. pádu u maskulin mají tvrdé zakončení, např. *dobrý kluci, rumunský vojáci*.

I pro obecnou češtinu je tento jev charakteristický: *dobrý hráči, hluchý lidi*. Platí ale jen pro češtinu v Čechách. Na Moravě se tento jev nevyskytuje.

#### 4.2.7 Přivlastňovací přídavná jména

Tento typ adjektiv má v eibentálské češtině podoby: *bratrovej klobouk, sestřinej svetr*.

V obecné češtině tyto středočeské tvary (*tátovej klobouk, tetiný místo*) zanikají. Stejně i jihozápadní *tátovo sklenice*. V 6. pádu se používá spíše tvar *otcovu* a řidčeji knižní tvar *otcově*. Ve 3. pádu se používá nesprávný tvar *otcově*, např. *k Martinově stolu*. Ve 4. pádu tvary jako *bratrovu, tetinu, Janinu* jsou aktivní, zatímco tvary *bratrově* jsou knižní.

#### 4.2.8 Přivlastňovací jména rodinná

U těchto jmen je zakončení - *ojc*. Příklady: *Doskočilojc, Fiklojc, Jágrojc, Pospíšilojc, Havlíčkojc*.

Tento jev je typický pro východní Čechy.

### 4.3 SLOVNÍ ZÁSoba

Slovní zásobu eibentálské češtiny tvoří především celá řada archaismů, převzatých buď z němčiny, nebo archaismy čistě české. Slavomír Utěšený uvádí příklady patřící k německým archaismům jako: *luft, ksicht, plavajs, šíf, šmakovat, vinšovat*, další příklady můžou být: *ampr* (kbelík), *cuk* (vlak), *tištuch* (ubrus), *cajtunek* (noviny), *šniel* (řízek). Archaismy čistě české jsou často nahrazeny rumunismy, přesto můžeme uvést příklady jako: *hory (=doly), bylo nás sedm dušich (=lidi), my jsme se namučili dost (=těžce napracovali)*.

Jak už bylo řečeno, eibentálští lidé žijí v bilingvním prostředí a jejich mateřský jazyk je silně ovlivněn rumunštinou. Do češtiny proniká více a více rumunismů. Mladí lidé a děti hovoří častěji rumunsky, ale česky rozumí dobře. Z rumunštiny krajané převzali slova jako: *barem*, *makar* (aspoň), *čentura* (bezpečnostní pás), *gáta* (hotovo), *mašina* (auto), čorba (polévka), *hajda* (výzva, pojď), *bek* (žárovka).

V obecné češtině některá slova převzatá z němčiny jsou pejorativní a pro mladou generaci jsou už zastaralá: *frajle*, *rynek*, *vinšovat*. Slova jako *gruntovat*, *fasovat*, *šichta*, *ksicht*, *trucovat* se běžně používají.

#### 4.4 SKLADBA

Mimo archaismů můžeme ve skladbě shledat také vlivy sousedních slovanských i neslovanských jazyků.

##### 4.4.1 Genitiv záporový

Archaická větná konstrukce. Například: *nemám žádných vlasů; neměli sme rozumu*.

Tento jev je pro češtinu v České republice velmi zastaralý.

##### 4.4.2 Instrumentál předložkový

7. pád se používá skoro vždy s předložkou *z*, např. *dělat z rukama; uřezat ze pilkou; rozmíchat z rukou*.

V obecné češtině se tento jev také vyskytuje, např. *krájel chleba s tupým nožem*.<sup>28</sup>

##### 4.4.3 Určování hodin

Příklady: *ráno deš ve třech; f šesti že tady budou*.

V Česku se toto vyjadřování nepoužívá.

##### 4.4.4 Balkánské částice *makar*, *barem*, *baš*

Přejatá částice *makar* má významy: „třebas“ (*k Marjáně makar Vasilovi*), „ledajak“ (*to se jmenuje makarjak*), „i když“ (*vodvezou to makar nebilo dos suchí*) a „alespoň“ (*to dibiste našel makar jednoho*).

Částice *barem* znamená „aspoň“: *diž ne víc, tag barem měsíc*.

Částice *baš* se užívá nejvíce v záporových větách a má význam „moc“. Příklad: *někdy se to tak jako ne baš podaří*.

---

<sup>28</sup> SGALL, Petr, HRONEK, Jiří. *Čeština bez příkras*. Praha, Karolinum, 2014. s. 54.

## 5. VÝROČNÍ SVÁTKY – ZVYKY A TRADICE

Díky izolovanosti, ve které obyvatelé Eibentálu žili, se jim podařilo dodnes zachovat vlastní tradice a zvyky. Můžeme říci, že se zde dodržely i tradice, po kterých už v českých zemích není ani památka. V této osamocené oblasti se krajané často střetávali s těžkostmi a museli těžce bojovat o přežití. Opravdovou pomoc a útěchu shledávali jen v náboženství, a proto skoro všechny zvyky a tradice se točí kolem křesťanského kalendáře.

Tato část bakalářské práce má za úkol popsat svátky a tradiční zvyky v Eibentálu, počínaje 1. lednem až do 31. prosince. Dalším úkolem bude vyhledat z dostupné literatury, zda tyto tradice jsou ještě dodržovány v České republice a jak se dané svátky na tomto území slaví.

### 5.1 NOVÝ ROK

V Eibentálu se na Nový rok slaví svátek Matky Boží Panny Marie a je to první svátek v roce. Tento den začíná tím, že ráno lidé jdou na mši svatou a prosí o požehnání v novém roce. Po mši si u kostela vinšují, přejí jeden druhému všechno nejlepší. Děti, které jdou přát příbuzným, jsou obdarovány penězi.

Stejně jako v České republice platí pro tento den pravidlo: „*Jak na Nový rok, tak po celý rok*“. Děti se snaží být co nejposlušnější a dospělí jsou na sebe hodní a milí. Také se na Nový rok nemá jíst maso opeřenců – kuřat, slepic, hus – aby s ním „neuletělo“ štěstí<sup>29</sup>.

### 5.2 TŘI KRÁLOVÉ

Tento svátek se slaví 6. ledna a připomíná příchod tří mudrců (Kašpar, Melichar a Baltazar) do Betléma, aby navštívili Ježíška.

Na tento den se v kostelích světlí voda, křída, kadidlo, svatý olej a zlaté předměty. Je to vzpomínka na dary, které tři králové přinesli Ježíškovi a položili mu je k nohám, jako symboly světské moci.

V Eibentálu na tento den kněz s ministranty obchází domy, které vykuřuje kadidlem a vykropuje svčcenou vodou. Na horní rám dveří napíše křídou iniciály těch tří králů K+M+B a příslušný rok.

V kostele se zpívá píseň:

*„Tři králové od východu  
sešli se na velkou radu.  
Hvězda zářivá,  
ta je přivedla  
do městečka Betléma.“*

---

<sup>29</sup> LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 2004, s. 303.

Na českém území děti chodí koledovat a zpívají píseň:

*„My tři králové jdeme k vám,  
štěstí zdraví vinšujem Vám.*

...

*A my všichni vystupujem  
A Nový rok vám vinšujem!*<sup>30</sup>

### 5.3 HROMNICE

Hromnice se slaví 2. února a je to památka Uvedení Páně do chrámu (40. den po narození Krista). Na tento den se v kostele světí svíčky (hromničky), které se pak zapalují, když je bouřka, nebo při umírající osobě.

### 5.4 MASOPUST

Masopust (také *maškara, voračky, fašanky, ostatky, konšiny*) se slaví sedm týdnů před Velikonocemi, tj. před Popeleční středou, která je prvním dnem velikonočního půstu. Je to velmi starý svátek, neboť první zmínky o masopustu pocházejí ze 13. století. Původně masopust znamenal „opuštění masa“ (*karneval* z italského *carne lavare* = „dát pryč maso“)<sup>31</sup>. Pak se význam přesunul na veselé období mezi dvěma postními dobami. Jednalo se o taneční zábavy, které jsou popisovány jako masopustní koledy. Masopustní masky byly ze zvířecí kůže – medvěd a kůň. V české tradici vystupuje i kozel nebo koza. Odtud pochází i slezský název pro masopust, *kozelek*.<sup>32</sup>

V Eibentalu se masopust slaví v pondělí před Popeleční středou a je to poslední den, kdy lidé mohou tančit a veselit se. V tento den se organizuje taneční zábava pro děti zvaná „Kinderbal“, kde každé dítě má za úkol obléknout se do nějaké masky. V průběhu zábavy se pořádají různé hry a tance pro děti. Před půlnocí následuje hodnocení masek a udělení dáreků. Pak děti jdou domů a zůstanou jen dospělí, kteří tančí až do rána.

V České republice se masopust neslaví jen na vesnicích, ale i ve městech. Velmi známé jsou masopustní oslavy v jihočeském Milevsku, v Roztokách u Prahy nebo na Berounsku. Součástí masopustní oslavy je průvod masek, které bývají velmi nápadité. Velkou pozornost si zaslouží zvířecí masky, jako kůň, medvěd, kozlík. V Pošumaví masky zobrazují pohádkové postavy Dlouhého, Širokého a Bystrozrákého, objevují se také barevné obleky šašků, postavy smrti nebo masky prehistorické podstaty.<sup>33</sup>

---

<sup>30</sup> *Tamtéž*, s. 305.

<sup>31</sup> *Masopust*, [online], 2017 [cit. 29.7.2017]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Masopust>

<sup>32</sup> BROUČEK, Stanislav, Richard JERÁBEK a Lubomír TYLLNER. *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. 2. sv. [Věcná část A-N]. Praha, Mladá fronta, 2007, s. 539.

<sup>33</sup> LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 2004, s. 28–39.

## 5.5 POPELEČNÍ STŘEDA

Tímto dnem začíná velikonoční půst. V kostele je lidem na čele uděláno popelem znamení kříže (tzv. popelec), obřad, při kterém kněz pronese formuli: „*Pomni, člověče, že prach jsi a v prach se obrátíš.*“ Na popeleční středu krajané drží přísný půst. Nejedí maso a v průběhu dne jedí jen třikrát. Od tohoto dne do Velikonocích jsou zakázány taneční oslavy, svatby atd. V této postní době se v kostele konají křížové cesty až do Velkého pátku.

## 5.6 KVĚTNÁ NEDĚLE

Květná neděle (také *Beránková neděle*) je poslední nedělí před Velikonocemi. Svátek má staroslověnský liturgický původ. Při mši svaté se čtou nebo zpívají „pašije“ (části evangelia, které popisují utrpení Ježíše Krista). Také se světí ratolesti (kočičky) a koná se procesí kolem kostela. Je to památka příchodu Ježíše do Jeruzaléma, která se slaví už od 7. století.<sup>34</sup>

Posvěcené kočičky si eibentalští lidé s velkou opatrností odnesou domů, neboť je zakázáno je zahazovat. Smějí se jen spálit. Zapalují se, když hrozí bouřka nebo nějaká přírodní katastrofa. Tímto svátkem začíná tzv. Velký týden.

## 5.7 ZELENÝ ČTVRTEK

Zelený čtvrtek (ve středověku Velký čtvrtek) představuje památku Poslední večeře Páně. Je to také den, kdy podle Nového zákona Ježíš umyl apoštolům nohy. Tato událost se připomíná v kostele při mši svaté, kdy kněz umývá nohy dvanácti mužům. V průběhu bohoslužby po zazpívání Gloria se „zavážou zvony“ (které podle lidové víry odlétají do Říma), varhany přestanou hrát a až do Zmrtvýchvstání v kostele nic nezní. Zvonění kostelních zvonů nahrazují děti, které chodí řehtat. Začínají v 6 hodin ráno, aby zvonili první klekání. Sejdou se u kostela, kde se nejdřív pomodlí, a pak jdou po vesnici a zpívají: „*Klekání zvoníme, / Jidáše honíme, / ó, Jidáši straň se, / nebo Židi nevěrní, / jako psi černí, / kopali jámu / Ježíši Pánu, / aby ho jali, / ukřížovali, / na ten Velkej pátek / do hrobu dali, / na tu Bílou sobotu / zas vykopali. / Ó, ty nevěrný Jidáši, / cos to učinil, / že jsi svého Mistra / Židům prozradil, / nyčko musíš za to v pekle hořeti, / s Luciferem, d'áblem tam přebývati. / Kyrie eleison, Kriste eleison.*“<sup>35</sup>

Po této písni chvílku rámusí řehtačkami, a pak se zase zpívá. Těchto skupin dětí je několik a jsou rozděleny tak, aby prošly okolo každého domu. „Vedoucím“ skupiny bývá nejstarší dítě, které má za úkol vést skupinu a udržovat pořádek, a kterému se v Eibentalu říká „kaparáš“. Řehtá se třikrát denně, ráno, v poledne a večer. Poslední službu mají „řehtáci“ v sobotu v noci po Vzkříšení.

<sup>34</sup> BROUČEK, Stanislav, Richard JEŘÁBEK a Lubomír TYLLNER. *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. 2. sv. [Věcná část A-N]. Praha, Mladá fronta, 2007, s. 453.

<sup>35</sup> GECSE, Desideriu. *Historie českých komunit v Rumunsku*. Praha, Herrmann & synové, 2013, s. 374.

V České republice se tato tradice „řehtání“ dochovala jen na vesnicích (např. Stradouň u Vysokého Mýta)<sup>36</sup>. Stejně jako v Eibentalu, i v českých zemích se na Zelený čtvrtek jí listová zelenina (špenát, kopřivy, šťovík).

## 5.8 VELKÝ PÁTEK

Velký pátek je symbolem smutku, neboť v tento den byl ukřižován Ježíš Kristus. Je to den ticha, v kostelích se nehraje, ani se nekonají mše.

V Eibentalu se dosud dodržuje tradice, že hned po probuzení, před východem slunce, si jdou lidé umýt obličej do potoka, neboť se říká, že v tento den tečou slzy Panny Marie a tato voda má zázračnou moc. Po celý den se drží přísný půst. Smí se jíst jen třikrát a mezi tím se pije jen voda. V devět hodin všichni jdou do kostela na poslední křížovou cestu a ve tři hodiny je pobožnost ukládání Ježíše do hrobu. Před začátkem těchto pobožností děti řehtají, mimo ranního, poledního a večerního klekání. Na tento den navazuje také tradice hlídání Božího hrobu.

Velkopáteční omývání bylo zvykem v Čechách už v první polovině 19. století. V současnosti už se o této tradici mluví jen v minulém čase, poněvadž tento zvyk už po řadu generací není konán.<sup>37</sup>

V tento den se v Eibentalu také malují velikonoční kraslice. Zachoval se zejména způsob barvení v cibulových slupkách.

## 5.9 BÍLÁ SOBOTA

Bílá sobota (ve staročeštině Veliká noc) je den, kdy křesťané slaví svátek, který po celou postní dobu očekávali zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Tímto dnem také končí postní doba. Název „Bílá sobota“ pochází ze středověku, kdy na tento den při velikonoční vigílii noví členové církve přijímali křest v bílém rouchu. Při katolické liturgii se světlí oheň, voda a pokrmy. V Čechách byly tyto obřady svěcení přítomné už v 1. polovině 15. století.<sup>38</sup>

V Eibentalu se na Bílou sobotu v každé domácnosti vaří a peče, aby v neděli byl plný stůl dobrůtek. Nepeče se mazanec ani speciální velikonoční pečivo jako v Čechách, ale určitě se na stolech krajanů najde polévka, bramborová kaše a řízky. Večer se koná slavnost Vzkříšení. Venku před kostelem se zapálí oheň, ve kterém se spalují ratolesti z Květné neděle. Získaný popel se pak používá při obřadech Popeleční středy v následujícím roce. Zatímco na Velký pátek se ženy oblékají do tmavých šatů a na hlavě nosí černý šátek, na Bílou sobotu je oblečení slavnostní. Po mši se koná procesí po vesnici. Každý si v ruce nese hořící svíci. Děvčata nesou polštářky, na kterých jsou symboly Kristova umučení. Zpívají se staročeské velikonoční písně.

<sup>36</sup> LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 2004, s. 73.

<sup>37</sup> LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Český Banát – život a tradice českých obyvatel rumunského Banátu*. Praha, Národní muzeum k výstavě Český Banát, 2009, s. 79.

<sup>38</sup> BROUČEK, Stanislav, Richard JERÁBEK a Lubomír TYLLNER. *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. 2. sv. [Věcná část A-N]. Praha, Mladá fronta, 2007, s. 53.



Po Vzkříšení jdou všichni domů a čeká se na „řehtáky“. Skupiny dětí obcházejí domy, u každého domu zařehtají řehtačkami a zazpívají:

*„Hody, hody, doprovody, dejte nám vejce,  
když nemáte červený, dejte nám bílý,  
slepička vám snese jiný,  
za kamny v koutku,  
na zeleným proutku,  
ten proutek se otočí,  
korbu vína natočí.  
Pijte, pijte páni,  
jen se neopíte!  
Páni se nám opili  
a nám připít nedali.  
Otloukej se pišťaličko,  
už jsi spala dost!  
Koho potkáš na tom světě  
hraj mu pro radost.  
Potkala jsem slepičku,  
dala vajec čepičku.  
Pán kohoutek zlatý proutek  
za veselou písničku.“*

Následně jsou obdarováni vejci a penězi, které si shromáždí do košíčku. Poté, co obejdou všechny domy, vedoucí skupiny jim rozdělí vajíčka a peníze podle docházky.

## 5.10 NEDĚLE VELIKONOČNÍ

Velikonoční neděle neboli, Hod Boží velikonoční, je největší křesťanský svátek zmrtvýchvstání Ježíše Krista a představuje den radosti. Slovo „*Velikonoce*“ je slovanského původu „*veliká noc*“ a znamená noc, ve které se stalo největší tajemství v duchovních dějinách. Věřící se účastní dopolední bohoslužby, kde se žehnají pokrmy jako mazanec, beránek (nebo jiné pečivo), maso, vejce. Tyto svěceniny jsou doloženy v české kultuře od 14. století. Symbolem Velikonoc je již zmíněný beránek, obřadní pokrm židovského svátku. Podle Písma slavil Ježíš židovskou slavnost beránka a následujícího dne se stal on sám beránkem Božím.<sup>39</sup>

Obyčejem v Eibentalu je, že po velikonočním obědě se přinesou na stůl barvená vajíčka, která se ťukají následně: každý si vezme vajíčko a dva si vzájemně si vajíčkem přituknou. První, kdo ťuká, pronese slova „*Kristus vstal z mrtvých...*“ a partner odpoví „*Pravda, že vstal z mrtvých*“. Komu se vajíčko nerozbije, ten vyhrává a schová si ho, aby ho použil při dalším ťukání.

---

<sup>39</sup> BROUČEK, Stanislav, Richard JEŘÁBEK a Lubomír TYLLNER. *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. 3. sv. [Věcná část O-Ž]. Praha, Mladá fronta, 2007, s. 1122–1123.

## 5.11 VELIKONOČNÍ PONDĚLÍ

Pondělí velikonoční neboli Červené pondělí není náboženský svátek, ale lidová tradice, která se zase vrací k vyjádření jarní radosti.

Eibentálským zvykem je, že brzy ráno chlapi polévají děvčata, aby nebyla „prašivá“, ale po celý rok krásná a zdravá. Nejdříve jsou politá a pak pokropená voňavkou. Večer se organizuje velikonoční muzika.

V České republice oblévání a kropení voňavkou znají hlavně na severovýchodní Moravě. Dalším českým zvykem je Pomlázka, což je spletené proutí používané chlapi jako nástroj „šlehání“, tedy bití žen a dívek<sup>40</sup>. Je to zvyk patřící mezi nejstarší české zvyky. Pomlázka v Eibentálu není známa.

## 5.12 SVATODUŠNÍ SVÁTKY

Svatodušní svátky (též *Letnice*, *Seslání Ducha svatého*) se slaví sedm týdnů po Velikonocích a zahrnují i Boží hod svatodušní. Je to památka seslání Ducha svatého na apoštoly.

Eibentálští krajané nazývají tyto svátky i „Májové svátky“, ačkoliv se neslaví každý rok v květnu. Název pochází od stromu nazývaného „máj“, který se zdobí o svatodušním pondělí. Na svatodušní pondělí se dochoval zvyk, pojmenovaný „zavádění pod máj“. V pondělí odpoledne jde mládež do kostela na požehnání. Poté se u kostela ozdobí pentlemi a květinami strom, obvykle bříza, kterému se říká „máj“. Ten chlapi za doprovodu hudby odnesou do kulturního domu, kde se bude konat slavnost. Pod strom se postaví stůl s lahví vína a miskou na peníze. Za stolem stojí tzv. ceremoniář, muž, který zná celou obec, a družička s mládencem v krojích. Úkolem každého svobodného chlapce je „zavést pod máj“ všechny přítomné ženy i dívky. Dvojice se seřadí před stolem, na znamení hlasatele přestane hrát hudba a první pár přistoupí ke stolu. Vyvolávač začne formulí:

*„Málo, málo, maloučko,  
ať se stane malé pomlčeníčko,  
slovíčko nebo dvě,  
ať to netrvá tak na dlouze.  
Když jsme tu máj chtěli mítí,  
museli jsme přes hory doly jíti,  
až jsme si polámali všechny kosti.  
Snad byste nebyla taková,  
Byste nám na tu máj něco nedala.  
Byla by to pohana mezi všema eibentálskýma ženama.  
Vivat!“*

---

<sup>40</sup> *Tamtéž*, s. 774.

Dívka nebo žena dá do misky peníz, a pak si spolu s partnerem, vyvolávačem, družičkou a mládencem připijí vínem. Začne hrát hudba a ke stolu přistoupí další pár. Je to „jediná taneční zábava v roce, kdy platí ženy“.<sup>41</sup>

### 5.13 BOŽÍ TĚLO

Boží tělo (památka Těla a krve Páně) je svátek slavený ve čtvrtek po Nejsvětější Trojici. Součástí bohoslužby je procesí s monstrancí, ve které je svatá hostie.

Eibentálští nazývají svátek Božího Těla „Voltáře“. Po vesnici se vystaví čtyři oltáře, ozdobené obrazy, sochami a květinami. Průvod je organizován tak, že první jdou dívky, oblečené v bílých šatech a s košíčkem plným okvětných lístků. Těmito okvětnými zdobí cestu knězi, který nese velebnou svátost, a je následován zpěváky a ostatními věřícími. V tomto pořadí se obejdou všechny čtyři oltáře. U každého oltáře se modlí za úrodu a dobré počasí a kněz uděluje požehnání. Po skončení procesí si lidé rozeberou květy z oltářů, které si pak pověsí za trám střechy, aby byl dům chráněn před blesky.

V Československu se svátek Těla a krve Páně slavil obdobně. Avšak v polovině 50. let byla tradice průvodu mimo kostel zakázána. Povolena pak byla až po roce 1989. V současnosti se svátek slaví bez velkého zájmu. Navzdory tomu v některých oblastech jako jsou Slovácko a Chodsko, zůstala tradice stále živá.

### 5.14 POUŤ DO ČIKLAVY

Pouť do Čiklavy se pořádá dvakrát v roce, respektive 15. srpna na Nanebevzetí Panny Marie a 8. září na Narození Panny Marie. Ciclova Montană je obec nedaleko města Oravice v Rumunsku (vzdálenost 8 km) a je známá jako katolické poutní místo. V roce 1777 zde byl postaven kostel, ve kterém je umístěn obraz Panny Marie, nalezený v jeskyni v roce 1700 dvěma německými obyvateli jménem Windberger a Lang. Větší slávu získal obraz po 12. květnu 1854, kdy se Alžbětě, dceři kostelníka Karla Winbergera, stal opravdový zázrak. Dívka si hrála na skalách blízko chrámu a z nepozornosti začala padat do propasti. Její matka když to uviděla, začala se modlit k Panně Marii. Dceři se nic nestalo a z vděčnosti rodiče darovali kostelu olejový obraz vyjevující zázračnou záchranu.<sup>42</sup>

V současné době chodí toto místo navštěvovat přes půl tisíce poutníků, zejména z českých osad. V minulosti bylo toto místo jedinou možností, kde se banátští Češi setkávali. Dodnes sem přichází pěšky nebo přijíždějí auty. Ti, kteří se rozhodnou putovat pěšky, musí se vydat na cestu s několikadenním předstihem. Poutníci z Gerníku (50 km) to mají nejbližší a odcházejí ráno, aby odpoledne dorazili. Z Rovenska (60 km) a Svaté Heleny (60 km) se jde dva dny. Nejdelší pěší pouť konají eibentálští věřící (100 km), kteří odcházejí s třídenním předstihem. Jde se v průvodu a v čele je nesen ozdobený kříž. Cesta není lehká, neboť se kráčí přes silnice, polní pěšiny,

<sup>41</sup>GECSE, Desideriu. *Historie českých komunit v Rumunsku*. Praha, Herrmann & synové, 2013, s. 380.

<sup>42</sup>ŠPICEL, Alois. *Poutní místo Čiklava*. S. 5.

kopce, lesy, pastviny i potoky. Zpívají se poutní české písně, jak nové, tak starobylé. Poutníci přespávají v kostelích v Lubkově a Sásce. Večer 14. srpna, případně 7. září se slouží venku před kostelem mše v češtině. Po bohoslužbě se zpívá a modlí až do půlnoci. Následující den v šest hodin ráno je sloužena mše a zpívají se písně na rozloučenou. S radostí v srdcích, že navštívili svou čiklavskou Matičku, se vypravují na cestu k domovu.<sup>43</sup>

### 5.15 DOŽÍNKY

Dožínky je slavnost po ukončení žní. Zmínky o nich pocházejí už ze středověku. V polovině 19. století byla tato slavnost známá po celém českém území, ale postupně tradice slábla. Začaly se organizovat spíše společenské slavnosti, a tak původní význam dožínky byl ztracen. Hlavním zvykem byla poslední cesta z pole, ke které si dívky a chlapi ozdobili náradí polními květy. Chlapci měli za úkol uplést z obilí dožínkový věnec, který dali na hlavu nejupovídanější dívce. Vystrojený průvod se takto vypravil a s posledním snopem se jelo na statek. Tam vybraná dívka odevzdala věnec hospodáři, který ho pověsil do průjezdu nebo stodoly. Věnec byl symbolem síly, která mohla ovlivnit úrodu.<sup>44</sup>

V Eibentálu se na dožínky už dávno zapomnělo. Slavily se v kostele, kde se děkovalo za sklizené obilí. Večer se pak pořádal dožínkový bál.

### 5.16 FESTIVAL BANÁT

Festival Banát je nejnovější eibentálskou tradicí a zajišťují ho organizace Dovolena v Banátu a Člověk v tísni.<sup>45</sup> Na festivalu vystupují české hudební skupiny. V roce 2012, kdy se festival konal poprvé, přijelo do vesnice kolem osmi set turistů. Následující rok se počet fanoušku pohyboval kolem tisícovky. Cílem festivalu nebylo jenom propagovat turistiku, ale také pomoci místním obyvatelům. Což se každý rok podaří. Turisté jsou ubytováni přímo u krajanů, kterým pak za ubytování a stravu zaplatí. Dále mají možnost si od nich koupit domácí výrobky, suvenýry a další. Pro turisty jsou pořádány různé výlety, jako výlet lodí po Dunaji, výlet do jeskyně Poniceva a další zajímavé aktivity. Letos (tj. 2017) pořadatelé pro fanoušky zajistili vlak, který pojedje ze Smíchovského nádraží přes Brno a Bratislavu až do Oršavy.<sup>46</sup>

---

<sup>43</sup> SVOBODA, Jaroslav. Historie: Stručné dějiny krajanů v rumunském Banátu a další zajímavé informace a jejich životě. Velvyslanectví České republiky v Bukurešti [online]. 2016. [cit. 2017.7.28]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/bucharest/cz/krajane/historie.html>

<sup>44</sup> LANGHAMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 2004, s. 167.

<sup>45</sup> BANÁT V RUMUNSKU JAKO DOMA: *Vítejte na Festivalu v Banátu*. [online]. [cit.2017.28.2]. Dostupné z: <http://www.festivalbanat.cz/vitejte-na-festivalu-banatu-20120524>

<sup>46</sup> BANÁT V RUMUNSKU JAKO DOMA: *Banátské vlakové šilenství – již za měsíc! Poslední vstupenky!* [online]. [cit. 2017.7.28]. Dostupné z: <http://www.festivalbanat.cz/banatske-vlakove-silenstvi-jiz-za-mesic-posledni-vstupenky-20170714>

## 5.17 POSVÍCENÍ

Posvícení je tradiční slavnost vesnice, slaví se jako památka na den vysvěcení místního kostela. Eibentálský kostel byl vysvěcen na svatého Havla, tj. 16. října. Posvícení se bude slavit v předcházející neděli pokud slaví svátek Havel do středy včetně, v opačném případě se slaví posvícení v následující neděli. V kostele se slouží slavnostní mše svatá, na kterou přicházejí i hosté z dalších českých vesnic. Jedno z nejhlavnějších jídel podávaných o posvícení je pečená husa. Ta musí být tlustá a velká, proto se několik týdnů před posvícením musí „šťouchat“ (krmit ručně, aby měla hospodyně jistotu, že je pořádně nakrmena). Večer se v kulturním domě koná taneční zábava, které se zúčastní všichni místní obyvatelé spolu se svými hosty.

## 5.18 DUŠIČKY

Dušičky (též Památka zesnulých) připadají na datum 2. listopadu. Tento den byl ustanoven v 10. století a zavedl ho opat Odilo v roce 998 ve francouzském Cluny. Je věnován duším v očistci, jejichž tresty mohou být zmírněny modlitbou a mší.<sup>47</sup>

Dušičky se v Eibentálu slaví podobně jako v Čechách. Pro tento den se hroby upraví a vyzdobí svícemi, kyticemi a věnci. Na hřbitovech se organizuje zvláštní bohoslužba, které se účastní všichni místní. Za dušičky svítí světlo na hrobech i doma. Přes noc z 1. na 2. listopadu se v domech nechává rozsvícená lampa a na stolech se připraví sůl a chléb. Říká se, že v tento den přicházejí dušičky domů ke svým blízkým.

## 5.19 ADVENT

Advent je předvánoční období, které zahrnuje čtyři adventní neděle a končí na Štědrý den. Od 6. století představuje období očekávání příchodu Mesiáše – narození Ježíše Krista. Termín pochází z latinského výrazu *adventus*, příchod. Symbolem adventu je adventní věnec se čtyřmi svícemi. Každá svíce symbolizuje jednu adventní neděli.<sup>48</sup>

Adventní doba je v Banátu chápána jako tiché období. Nepořádají se zábavy ani svatby. Od prvního adventního dne začnou děti se sochou Panny Marie navštěvovat jednotlivé rodiny. Sošku položí na připravený stůl, udělají znamení kříže a dítě, které má na starost skupinu, začne modlitbou:

*„Nad Betlémem vyšla jasná hvězdička,  
po ulicích nocleh hledá svatá Matička,  
nebylo rodiny, která by jej dala,  
proto ke chlévu smutně se ubírala.  
Do chléva nechod', panenka svatá,  
pojd' raději k nám.*

<sup>47</sup> BROUČEK, Stanislav, Richard JEŘÁBEK a Lubomír TYLLNER. *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. 2. sv. [Věcná část A-N]. Praha, Mladá fronta, 2007, s. 175

<sup>48</sup> *Tamtéž*, s. 17

*Světničku jen chudou máme,  
však rychle ti ji přichystáme.  
Světélko ti rozsvítíme,  
oltářiček postavíme.  
Dlouhou cestou unavená,  
Raději tě pohostíme.  
Nebude mrznout to tvoje děťátko,  
nebude hladovět to Boží ptáčátko.  
Ó, nechod' dál od našich dveří,  
neb co máme, to ti všechno z lásky dáme.  
Dřív než k spánku ulehneš,  
ti píseň zazpíváme.”*

Pak všichni zazpívají píseň:

*„ Když Panna Maria po světě chodila  
/:a svého synáčka pod srdcem nosila:/.“*

*Přišla ona, přišla do jednoho města,  
/:do jednoho města, kam ji vedla cesta:/.“*

*Přišla ona, přišla do jednoho chléva,  
/:jak přes práh vkročila, syna porodila:/.“*

Spolu s domácími se pomodlí tzv. radostný růženec. Po této modlitbě je domácí pohostí sladkostmi a nějakým nápojem. Soška zůstává u příslušné rodiny do druhého dne, kdy skupina si pro ni přijde a jdou navštívit další rodinu.

Součástí adventní doby jsou ranní mariánské mše, tzv. roráty. Termín pochází z latinského „*rorate*“, rosu dejte, a je převzatý z introitu „*Rorate coeli*“ (Rosu dejte nebesa). Původ těchto mší můžeme hledat v době vlády Karla IV., který zavedl celoroční praxi votivních mší k Panně Marii.<sup>49</sup>

Mezi adventní svátky patří: sv. Barbora a sv. Mikuláš.

## **5.20 SVATÁ BARBORA**

Svátek sv. Barbory připadá na 4. prosince. Legenda říká, že její otec Dioscoros z Nikomedie ji uvěznil do věži, aby ji donutil zřeknout se víry. Podařilo se jí uprchnout ke skále, která se před ní rozevřela, aby ji zachránila. Nakonec byla nalezena a uvězněna. Byla do krve zbičována, uřezali jí prsa a její vlastní otec jí sťal hlavu mečem. Otce pak zabil blesk. Barbora se stala patronkou

---

<sup>49</sup> *Roráty* [online], [cit.2017.7.28].Dostupné z : <https://cs.wikipedia.org/wiki/Ror%C3%A1ty>

vojáků, dělostřelců, zajatců, horníků, kameníků, hutníků, hasičů aj. Zároveň je patronkou hodiny smrti, strážkyní před bleskem, ohněm, morem a horečnatým onemocněním.<sup>50</sup>

Jelikož v Eibentalu do roku 2006 fungovaly doly, byla na svatou Barboru velká slavnost. Ráno se ozdobil obraz svaté Barbory, který nesli čtyři družičky až do kostela. Cestou se zpívaly hornické písně k svaté Barboře. V kostele byla sloužena mše za horníky, kteří byli oblečeni v hornickém obleku. Slavnost byla v roce 1945 za komunistického režimu zakázána do roku 2000, kdy byla znovu zavedena.

Dalším místním zvykem je návštěva barborek u malých dětí. Tři až pět dívek se obléknou do dlouhých bílých šatů a zahalí si obličej závojem. V rukou mají dlouhé pruty a zvonek. Obcházejí domy, kde jsou malé děti a ptají se rodičů, zda byly děti hodné. Děti jim musí recitovat nějakou básničku nebo modlitbu. Poté dostanou sladkosti a po zemi rozhodí barborky ořechy.

V České republice je tento zvyk zachován hlavně v Pošumaví, jižních Čechách a na Slovácku.<sup>51</sup> Další obyčej se týká děvčat, která uvažují o vdavkách. Natrhají si třešňové, višňové, švestkové nebo hruškové větvičky, tzv. barborky, které dají do vody. Pokud některá z větvíček do Štědrého dne rozkvetla, mělo by se přání splnit.<sup>52</sup>

## 5.21 SVATÝ MIKULÁŠ

Svátek sv. Mikuláše se slaví 6. prosince. Mikuláš žil ve 4. století v maloasijské Mýře a patří k nejuctívanějším světcům po celé Evropě. Je patronem námořníků, rybářů, mlynářů, pastýřů, dětí a mládeže a také chudých a opuštěných. Symboly Mikuláše jsou biskupská berle a čepice.<sup>53</sup>

Večer 5. prosince chodí po Eibentalu Mikuláš, muž oblečený v biskupských šatech, spolu s andělem, chlapi převlečeními za čerty. Tyto postavy obcházejí domy jako barborky. Pokud děti řeknou modlitbu, jsou obdarovány ořechy a jablky.

Stejným způsobem obchází Mikuláš i domy České republiky. Zvyk je natolik živý jak v Čechách, tak na Moravě, že zatím nehrozí jeho zánik.

## 5.22 ŠTĚDRÝ DEN

Na Štědrý den (24. prosince) připadá památka Adama a Evy a tímto dnem začínají Vánoce. Štědrý den měl být zasvěcen modlitbám, postu, bdění do půlnočních mší a duchovní přípravě na Vánoce. Přísný půst byl předepsán v roce 1366 pražskou synodou. Lidé se postili až do východu

---

<sup>50</sup> BROUČEK, Stanislav, Richard JEŘÁBEK a Lubomír TYLLNER. *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. 2. sv. [Věcná část A-N]. Praha, Mladá fronta, 2007, s. 37.

<sup>51</sup> LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 2004, s. 247.

<sup>52</sup> BROUČEK, Stanislav, Richard JEŘÁBEK a Lubomír TYLLNER. *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. 2. sv. [Věcná část A-N]. Praha, Mladá fronta, 2007, s. 37.

<sup>53</sup> *Tamtéž*, s. 558.

první hvězdy, aby za odměnu viděli zlaté prasátko. Dalším zvykem bylo očekávání návštěvy zemřelých, pro které se na stolech nechávaly zbytky jídla. Mezi zákazy patřící ke Štědrému dnu byly hádky, dluhy, vymetání smetí od stolu ke dveřím, půjčování věcí. Hlavní činností byla štědrost. Rozdávaly se dárky jak v rodinách, příbuzným a přátelům, tak žebrákům a chudým. Nadílka dárků dětem byla v českých zemích zavedena na počátku 17. století. Až v druhé polovině 19. století bylo štědrovečerní obdarování spojeno s vánočním stromkem. Mezi nejhlavnějšími zvyky patřily i kolední obchůzky. U štědrovečerního stolu musel sedět sudý počet lidí, hospodyně nesměla vstát od stolu, nesmělo se hlasitě mluvit ani zvedat předměty, které spadly ze stolu.<sup>54</sup> Štědrovečerní večeře začínala až po východu první hvězdy. K jídelníčku v 19. století patřila hlavně ryba, rybí polévka, někdy krocan, králík v omáče nebo řízky. Nechybělo ani vánoční cukroví a ovoce. Před jídlem se modlilo, někdy se četla pasáž o narození Ježíše z Bible. Toto se v některých rodinách stále udržuje. Den končil a stále končí i dnes půlnoční mší, která se koná o půlnoci mezi 24. a 25. prosincem. Mše připomíná narození Ježíška v Betlémě a zpívají se při ní vánoční koledy.<sup>55</sup>

Na Štědrý den se v Eibentálu vaří, peče a uklízí. Vánoční stromeček se zdobí, když děti nejsou doma nebo spí. To je z toho důvodu, že eibentálské děti věří, že stromeček a dárky nosí Ježíšek. Přísný půst už se nadržuje, ale postí se od masa. Hlavním jídlem jsou vdolky „se třemi kabáty“<sup>56</sup>. Také se vaří kompot s devíti druhů ovoce, kterého se musí napít hlavně dívky, aby měly velký výběr kluků. Večer se jde na půlnoční, kde znějí nejnámější české koledy. Mše začíná písní „Splnilo se Písmo svaté“. Po příchodu z kostela se dětem rozdávají dárky. Jedí se uzeniny a hlavně sulc.

### 5.23 BOŽÍ HOD VÁNOČNÍ

Boží hod vánoční (25. prosince) je slavnost narození Ježíše Krista. Termín 25. prosince byl poprvé ustanoven v rove 336 v Římě. K tomuto svátku patří také celá řada zvyků. Jeden z nich se týká úklidu. Neuklízelo se po štědrovečerní večeři, bylo zakázáno vymetání (obava z vymetání štěstí či peněz), na Slovácku se ještě v první polovině 20. století lidé nesměli mýt ani česat. Dalším zvykem bylo vstávání hospodáře jako prvního z postele, aby úroda v příštím roce byla hojná.<sup>57</sup>

Krajané na den vánoční jdou na slavnostní vánoční mši do kostela, kde je vystavený betlém. Po skončení mše jdou děti koledovat ke svým kmotrům, prarodičům a příbuzným. Za odměnu dostávají peníze a sladkosti. Vánoční oběd je velmi pestrý. Nechybí polévka, pečené maso,

---

<sup>54</sup> BROUČEK, Stanislav, Richard JEŘÁBEK a Lubomír TYLLNER. *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. 3. sv. [Věcná část O-Ž]. Praha, Mladá fronta, 2007, s. 1035.

<sup>55</sup> LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 2004, s. 296–297

<sup>56</sup> Vdolky se „třemi kabáty“: povidla, tvaroh a smetana.

<sup>57</sup> BROUČEK, Stanislav, Richard JEŘÁBEK a Lubomír TYLLNER. *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. 2. sv. [Věcná část A-N]. Praha, Mladá fronta, 2007, s. 60–61.



rajská omáčka, bramborová kaše ani zákusky. Dalším hlavním jídlem jsou „sármy“<sup>58</sup>. Po půl noci chodí mládež s muzikanty „vyhrávat Štěpánům“ a obchází všechny domy, kde bydlí někdo s tímto jménem. Oslavenci mládež pohostí kořalkou či svařeným vínem, zákusky atd.

## 5.24 SVÁTEK SV. ŠTĚPÁNA

Svátek sv. Štěpána se slaví druhý den po Vánocích, tj. 26. prosince. Svatý Štěpán byl ukamenován v roce 40. v Jeruzalémě a stal se prvním křesťanským mučedníkem. Je patronem koní, zedníků a tesařů. Hlavní symboly, které ho zobrazují jsou mučednická palma, kniha Evangelíí a tři kameny. Na tento den se žehnal oves, u Slovanů existoval zvyk házení obilí na kněze při kropení svčnou vodou. Také se pořádaly štěpánské taneční zábavy. Konaly se kolední obchůzky, které začínaly o půlnoci. Další důležitá tradice se týká postavení muže v domácnosti. Ženy musely podat manželovi kalhoty nebo boty jako ukázkou, že v novém roce budou poslušné.<sup>59</sup>

V Eibentálu se výše zmíněné zvyky neudržely, mimo taneční zábavy. Na sv. Štěpána se ve vesnici organizuje bál, kde všichni Štěpáni dávají pít. Je to první zábava po době adventní, proto se jí zúčastní všichni obyvatelé vesnice.

## 5.25 SILVESTR

Svátek Silvestra připadá na poslední den roku, tj. 31. prosince. Silvestr (+335) byl římský papež. Stal se patronem domácích zvířat a dobré úrody. Symboly, se kterými bývá zobrazován jsou kniha, olivová větev, had, drak nebo býk. Památka sv. Silvestra se slaví od 5. století. Součástí oslav byly děkonné bohoslužby a požehnání do příštího roku. V současnosti se na tento den pořádají oslavy s jídlem a pitím, ohňostroji a výstřelky.

V Eibentále se na Silvestra jde v 18 hodin do kostela, aby se poděkovalo za uplynulý rok. Pak se pořádá silvestrovská zábava s dostatkem jídla a pití.

---

<sup>58</sup> Sármy= zelné závitky s masem; jídlo převzaté z tradiční rumunské kuchyně.

<sup>59</sup> BROUČEK, Stanislav, Richard JERÁBEK a Lubomír TYLLNER. *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. 3. sv. [Věcná část O-Ž]. Praha, Mladá fronta, 2007, s. 1037.

## 6. RODINNÉ OBŘADY

Rodinné obřady, které se dodnes v Eibentálu zachovaly, zahrnují pět hlavních bodů lidského života, tj. křest, první přijímání, biřmování, svatbu a pohřeb. První místo zaujímá svatba, která také vyžaduje nejvíce příprav a starostí.

### 6.1 KŘEST

Křest je první svátost, jíž je člověk přijat mezi členy církve. Křest symbolizuje zbavení od dědičného hříchu a znamení spásy. Základem obřadního aktu je polévání svčnou vodou a pronesení formule: „*Křtím tě ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.*”

Eibentálské děti jsou pokřtěny velmi brzy po narození. Obřad koná kněz v kostele v přítomnosti rodičů a kmotrů. Dítě je ovinuté do bílé peřinky a na hlavě má bílý čepeček s krajkami. Při křtu kněz vysloví jeho jméno, polije čelo svčnou vodou a pronese výše uvedenou formuli. Jméno rodiče vybírají často z křesťanského kalendáře a také podle svatých a českých patronů. V minulosti se pojmenovávalo podle kmotry nebo kmotra. Poté, co bylo dítě pokřtěno v kostele, následuje oslava, na kterou jsou pozváni kmotři a příbuzní. Kmotři, kteří jsou považováni za druhé rodiče, přinesou dítěti nějaký dárek. Většinou děvče dostane zlaté naušnice a chlapeček zlatý řetízek. Od tohoto dne si kmotři mezi sebou vykají.

V českém prostředí bývalo zvykem, že nejstarší dítě dostávalo jméno po rodičích a další po kmotrech. Ke křtu se pojila celá řada zvyků a pověr. Do kostela nesl dítě kmotr nebo kmotra. Cestu doprovázelo hlučení nebo střelení, aby se chlapec nebál vojny a děvče chlapců. Součástí oděvu dítěte byly červené pentle, které měly chránit před uhranutím. Sourozenci nosili jednu košilku, aby byli pospolití a měli se rádi.<sup>60</sup>

### 6.2 PRVNÍ PŘIJÍMÁNÍ

První svaté přijímání se v Eibentálu koná ob rok a k obřadu přistoupí děti, které už dosáhly věku sedmi let. Aby mohlo dítě ke svatému přijímání předstoupit, musí navštěvovat vyučovací hodiny, které provádí kněz v kostele nebo na faře. Musí se naučit několik modliteb a hlavně jak má správně přistoupit ke svaté zpovědi. Tento obřad se koná v kostele při nedělní mši, za přítomnosti rodičů a kmotrů. Během slavnosti děti vyznají, že věří v Boha, poté přijmou poprvé svaté přijímání. Dívky jsou oblečeny do bílých dlouhých šatů a na hlavě mají věneček upletený z kvítí. Chlapci musí mít černé kalhoty a bílou košili. Děti drží v ruce bílou svíci.

---

<sup>60</sup> BROUČEK, Stanislav, Richard JEŘÁBEK a Lubomír TYLLNER. *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. 2. sv. [Věcná část A-N]. Praha, Mladá fronta, 2007, s. 441–442.

### 6.3 BIŘMOVÁNÍ

Biřmování je další církevní obřad, který v Eibentalu přijímají děti ve věku dvanácti let a koná se jednou za sedm let. Stejně jako u prvního přijímání musí děti chodit na náboženství. Biřmování už neuděluje kněz, nýbrž biskup či generální vikář. Každé dítě má vedle sebe kmotru nebo kmotra, který musí při požehnání držet pravou ruku na pravém rameni dítěte. Smysl této slavnosti je, že dítě přijímá pečeť daru Ducha svatého, který mu ukáže správnou cestu v životě.<sup>61</sup>

### 6.4 SVATBA

Jednou z nejdůležitějších událostí života v Eibentalu je svatba neboli „veselka“. Svatba se ve vesnici řídí podle křesťanské víry a zároveň podle staročeských tradic. Hlavními body svatby jsou námluvy, zvaní hostů, „párování“, setkání družiček a mládenců u ženicha, průvod od ženicha k nevěstě, požehnání rodičů, čepení nevěsty a další různé obyčeje. Námluvy se konají, když se pár rozhodne uzavřít sňatek. Ženich s rodiči jdou k nevěstě domů, aby ji požádali o ruku. Pokud rodiče děvčete souhlasí, sednou si ke stolu, na kterém je jídlo a pití. Spolu domlouvají termín konání svatby, počet hostů, vyberou dvě družičky a dva mládence, kteří budou „za nejstarší“. Tři týdny před svatbou se v kostele konají ohlášky. Každou neděli na konci mše kněz vyhlásí, kdo „do stavu manželského vstoupiti míní“. Dva týdny před svatbou chodí starosvat spolu s družičkou a mláďencem od jednoho domu k druhému a zvou lidi na svatbu. Pokud domácí slíbí, že se svatby zúčastní, nalije mláďenec kořalku a všichni si připijí. Pak pokračují dále. Lidem, kteří už ve vesnici nebydlí, se posílá pozvánka. Eibentálské svatby mají kolem sto padesáti až dvou set svatebčanů. V minulosti se u nevěsty před svatbou peklo pečivo a dorty. U ženicha se v pátek zabíjel vepř, telata a drůbež. Dělal se klobásy, připravovaly se řízky a vše se vozilo do kulturního domu, kde se konala slavnost. V současnosti se už tyto práce nedělají, neboť už více než pět let se svatby v kulturním domě nekonají. Dnes se svatby dělají ve městě Oršava v restauraci.

Den před svatbou je tzv. „párování“, všechna mládež přijde na určené místo, kde ty dvě družičky, mláďenci a starosvati udělají páry. Každý chlapec dostane jednu partnerku, s kterou bude na svatbě tančit.

V den svatby přijde mládež k ženichovi domů. Od ženicha se pak v průvodu jde k nevěstě. Ženich prosí o nevěstu, ale jsou mu dány falešné nevěsty. Když si nakonec vyprosí tu pravou, dá jí kytici a spolu čekají na příchod kněze. Poté, co kněz přijde, může začít rodičovské požehnání. Ve dvoře je natažený koberec, na kterém jsou čtyři židle a dva polštářky, modrý pro ženicha a červený pro nevěstu. Na židlích sedí rodiče, před kterými klečí snoubenci. Tito odprošují své rodiče a děkují za všechno, co pro ně udělali. Rozdají jim květiny a políbí ruku. Rodiče jim na čele udělají rukou křížek, znamení, že jim udělují své požehnání. Družičky a kamarádky zazpívají nevěstě píseň, kterou se loučí se svobodným životem: „*Slunéčko vyšlo nad hory, / svítí*

---

<sup>61</sup>GECSSE, Desideriu. *Historie českých komunit v Rumunsku*. Praha, Herrmann & synové, 2013, s. 389.

*krásně k západu, / dočkala jsem poslední den, / ten víc čekat nebudu. / Mého otce i matičku / dnes musím opustiti, / v chrámě Božím před oltářem / muži věrnost slíbiti. / Svoji panenskou svobodu / a všechny ty rozkoše, / které jsi vždy mívávala, / už víc míti nebudeš. / A teď vcházíš do zahrady, / kde jsou kvítky všech druhů, / které nám Kristus daroval / učením všech těch roků. / Jako každý kvítek drahý, / na tvou hlavu vkládají / a na znamení koruny / věneček ti dávají. / Bohu já se odevzdávám, / s vámi se smutně žehnám, / mému otci i matičce / nastokrát ruce libám. / Nejmilejší a upřímní / mí rozmilí rodiče, / zaplat' vám Bůh stonásobně / za vaše dobré srdce. / Ach, moji milí rodiče, / povinnost mám i já k vám, / abych vám oběma dneska / přemilým poděkovala. / Zaplat' vám Otec nebeský / za vaše vychování, / za vaši upřímnou lásku, / námahu každodenní. / Posledně se s vámi loučím / a z domu pryč odejdu, / mou nejmilejší matičku / při sobě mít nebudu. / Též ani bratříčka mého, / tatička upřímného, / taky moje kamarádky budou vzdálené všechny. / prosíme vás rodičové, / byste nám odpustili, / čím jsme se vám až do dneska / v životě provinili. / my vám zase slibujeme / poslušnost a svou lásku, / dej vám, Bože, dlouhý život / a pak radost nebeskou. / Sbohem, naše kamarádko, / sbohem my ti dáváme, / Bůh ti žehnej v tvém životě, / to ti všechny přejeme. / Dnes vás opustit musíme / a s vámi se loučíme, / do pěti ran Krista Pána / všechny vás poroučíme.”<sup>62</sup>*

Po ukončení rodičovského požehnání se mládež seřadí podle věku a příbuznosti tak, jak byla den před tím spárována. První jdou muzikanti, pak starosvati, nevěsta s nejstarším mláďencem, ženich s nejstarší družičkou a mládež.

Před kostelem převezme ženicha a nevěstu kněz a odvede je k oltáři. Nevěsta položí na oltář pomeranč s kvítkem, což znamená, že kněz je pozván na svatbu. Při mši první a druhé čtení čtou nevěsta se ženichem a žalm zpívají nejstarší družičky. Pak v přítomnosti kmotrů následuje obřad, při kterém novomanželé vstupují do stavu manželství. Kněz posvětit prsteny a novomanželům požehná. Po svatební mši se jede auty do Oršavy, kde se bude konat oslava. U dveří restaurace stojí nevěsta se ženichem a vítají své hosty. Při celé oslavě hraje hudba, při které se tančí. Nejvíce se tančí polka a valčík, ale i rumunské „hory”. V průběhu oslavy se dělají různé zvyky. Jeden z nich je ukradení střevíčku. Mládenci zují nevěstě střevíc, za který pak nejstarší mláďenec musí zaplatit, aby byl vrácen. Před půlnocí následuje přinášení stroměčku, na němž jse navázáno cukroví a jedno jablko. Tento stromek nesou družičky a přitom zpívají: „*Šel jest Pán Bůh, šel do ráje, / Adam za ním pospíchaje. / Když přišli doprostřed ráje, / Pán Bůh praví Adamovi: / Ze všech stromů užívejte, / jen jeden mi zachovejte! / Ten strom stojí vprostřed ráje, / modrým kvítkem prokvétaje. / Udělal se ďábel hadem, / podved' Evu i s Adamem. / Utrh' jabko velmi prudce a dal Evě v prave ruce. / Na , jez, Evo, toto jabko, / po něm ti bude moc sladko! / Eva dala Adamovi, / jako svému manželovi. / Jak jen jabko okusili, / hned z ráje vyhnáni byli. / Dal jim Pán Bůh po motyce, / by šli kopat do vinice.*”<sup>63</sup>

---

<sup>62</sup> *Tamtéž*, s. 394

<sup>63</sup> *Tamtéž*, s. 396

Po dozpívání nevěsta ukousne z jablka a dá i manželovi. Poté, pořadě, zatřesou se stromečkem, a kolik cukroví na něm zůstane, tolik budou mít dětí. O půlnoci následuje čepení nevěsty. Novomanželé sedí na židlích proti sobě. Druzičky sundávají nevěstě závoj z hlavy a uvážou jí šátek. Ženichovi se dá na hlavu klobouk. Pak dostanou každý lahev vína a mládenci je zvednou i se židlí do vzduchu. Třesou s nimi, aby se nemohli napít a políbit. Při zvedání se zpívá: *Už, už, už, / už je Joží muž, / Anička je jeho žena, / přikreje ho peřinama, / aby ji nezmrz.*

Oslava většinou končí až kolem sedmé ráno.

## 6.5 POHŘEB

Pohřeb je nejsmutnější obřadní úkon, který se provádí při pochování zesnulého člověka. Stejně jako svatba je to záležitost, které se účastní skoro celá vesnice. Mrtvý je oblečen do svých nejoblíbenějších šatů, pokud je to žena, tak má na hlavě šátek. Pak je položen do rakve vystlané bílým plátnem a do ruky se mu dá růženec. V Eibentalu se dochoval zvyk, který se v Česku už nekoná, a to je ten, že mrtvý je vystaven tři dny v domě, kam se s ním lidé chodí rozloučit. Každý přinese jeden svatý obrázek, který položí do rakve, a pomodlí se za zesnulého. Třetí den musí být zesnulý pohřben. V den pohřbu se celá vesnice sejde ve dvoře zesnulého, kde kněz provede krátkou pobožnost. Když muži vynášejí zesnulého z domova, třikrát rakví poklepají na práh. Odtud se pak v průvodu jde na hřbitov. Zastaví se u kostela, kde se zazpívá píseň: „Eibentálský kostelíčku dnes se s tebou loučím“. Na hřbitově se kněz pomodlí krátkou modlitbu, a poté, co je rakev vložena do hrobu, pronese slova: „Pomni člověče, že prach jsi a v prach se obrátíš“. Účastníkům pak někdo z rodiny poděkuje za to, že doprovodili zesnulého na poslední cestě.

## ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo popsat češtinu a tradice českých krajanů žijících v banátské vesnici Eibentál.

V úvodu práce byla představena oblast Banátu od minulosti až do současnosti. Před příchodem Čechů bylo území neobývané a zarostlé hustými lesy. Čeští krajané dokázali z těchto nepropustných lesů vytvořit několik vesnic, ve kterých žijí dodnes. V současné době existuje v Banátu šest českých osad: Svatá Helena, Gerník, Bígr, Rovensko, Šumice a Eibentál.

Další část práce je věnována vesnici Eibentál. Tato vesnice ztratila v poslední době mnoho obyvatelů, kteří se z důvodu nedostatku práce museli přestěhovat. Většinou odešli do České republiky a domů jezdí jen o dovolené. V současné době zde žije kolem 300 lidí. Především to jsou ti starší, kteří se užívají z důchodu. Mladí pracují v nejbližších městech nebo přímo ve vesnici.

Dále jsem se snažila analyzovat jazyk českých krajanů a porovnat ho s obecnou češtinou. Tato analýza je postavena na základě osobních znalostí získaných z dlouhodobého pobytu v Eibentálu a znalostí získaných během studia českého jazyka v České republice. K tomu napomáhaly teoretické poznatky z děl Slavomíra Utěšeného, Josefa Skuliny (pro eibentálskou češtinu) a publikace Petra Sgalla (pro obecnou češtinu). Z tohoto zkoumání vyplývá, že eibentálská čeština je velmi podobná obecné češtině. Patrné rozdíly jsou ve slovní zásobě. Banátská slovní zásoba je poměrně chudší a hodně porumunštělá. Obsahuje poměrně dost slov přejatých z němčiny, která z obecné češtiny vymizela. Pro Čecha je zajímavý způsob vyjádřování času v eibentálské češtině. Další rozdíl mezi eibentálskou češtinou a obecnou češtinou jsou podoby přivlastňovacích rodinných jmen.

V posledních kapitolách o tradicích jsem se též snažila provést jakési porovnání mezi tradicemi eibentálskými a českými. Dospěla jsem k výsledku, že mnoho tradic, které se stále v Banátu dodržují, v České republice už dávno zaniklo. U některých zvyků se mi podařilo dohledat jejich původ a oblast, z které pocházejí. Banátské zvyky jsem se snažila popsat detailně. Věnovala jsem se spíše současným tradicím, ale také těm, na které už se zapomnělo.

Díky této práci jsem dokázala nalézt odpovědi na otázky: „Jak moc se eibentálská forma češtiny liší od obecné češtiny?“ a „Které eibentálské tradice a zvyky se v České republice ještě dodržují?“. Práce může být přínosná jak pro krajany, tak pro ovyvatele České republiky, ale též pro všechny osoby, které o toto téma mají zájem.

## SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ

BROUČEK, Stanislav, Richard JEŘÁBEK a Lubomír TYLLNER. *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. 2. sv. [Věcná část A-N]. Praha, Mladá fronta, 2007.

BROUČEK, Stanislav, Richard JEŘÁBEK a Lubomír TYLLNER. *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. 3. sv. [Věcná část O-Ž]. Praha, Mladá fronta, 2007.

FILIP, Petr. *Po Dunaji za Čechy do Rumunska. „Návrat ztracených dětí“*. Praha, Jana Hanusová, 2014.

GECSE, Desideriu. *Historie českých komunit v Rumunsku*. Praha, Herrmann & synové, 2013.

GECSE, Desideriu. *Dějiny a tradice české mensiny v Rumunsku*. Craiova, Didactica nova, 2008.

HRUZA, Fratišek. *Vrátili jsme se do vlasti...Svědectví o životě Čechů z banátských Karpat 1823-2006*. Ústí nad Labem, Severočeská vědecká knihovna, 2013.

*Krajiny češtiny*. Čtenářské aktivity na Eibenthale. Praha. Dům zahraničních služeb, 2014, č. 6, ISSN 1804-3283.

LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Český Banát – život a tradice českých obyvatel rumunského Banátu*. Praha, Národní muzeum k výstavě Český Banát, 2009.

LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 2004.

SECKÁ, Milena. Češi v Rumunském Banátu. In *Češi v cizině*: č. 8. Praha, Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR, 1995.

SGALL, Petr, HRONEK, Jiří. *Čeština bez příkras*. Praha, Karolinum, 2014.

SKULINA, Josef. Banátská čeština. In: *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. Univerzita J.E. Purkyně v Brně, Filozofická fakulta, Brno, 1978, č. 25/26.

ŠPICEL, Alois. *Poutní místo Čiklava*. 2012.

UTĚŠENÝ, Slavomír. O jazyce českých osad na jihu rumunského Banátu. In: *Český lid* 5 (1962).

## Internetové zdroje

BANÁT V RUMUNSKU JAKO DOMA: *Banátské vlakové šílenství – již za měsíc! Poslední vstupy!* [online]. [cit. 2017.7.28]. Dostupné z: <http://www.festivalbanat.cz/banatske-vlakove-silenstvi-jiz-za-mesic-posledni-vstupenky-20170714>

BANÁT V RUMUNSKU JAKO DOMA: *Vítejte na Festivalu v Banátu.* [online]. [cit.2017.28.2]. Dostupné z: <http://www.festivalbanat.cz/vitejte-na-festivalu-banatu-20120524>

DŮM ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE. Požadavky na učitele. [online]. [cit. 2017.7.28]. Dostupné z: <http://www.dzs.cz/cz/program-podpory-ceskeho-kulturniho-dedictvi-v-zahranici/pozadavky-na-ucitele>

HOSPODÁŘSKÁ A KULTURNÍ STUDIA. *Eibenthal* [online]. Hks.re [cit.2017.7.28]. Dostupné z: <http://www.hks.re/wiki/doku.php?id=eibenthal>

KUDRNA CESTOVNÍ KANCELÁŘ. *Banát (Rumunsko)* [online], [cit. 2017.7.20] . Dostupné z: <http://www.kudrna.cz/banat-rumunsko/>

*Masopust*, [online], 2017 [cit. 29.7.2017]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Masopust>

*Roráty* [online], [cit.2017.7.28].Dostupné z : <https://cs.wikipedia.org/wiki/Ror%C3%A1ty>

SVOBODA, Jaroslav. Historie: Stručné dějiny krajanů v rumunském Banátu a další zajímavé informace a jejich životě. Velvyslanectví České republiky v Bukurešti [online]. 2016. [cit. 2017.7.28]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/bucharest/cz/krajane/historie.html>



## PŘÍLOHY



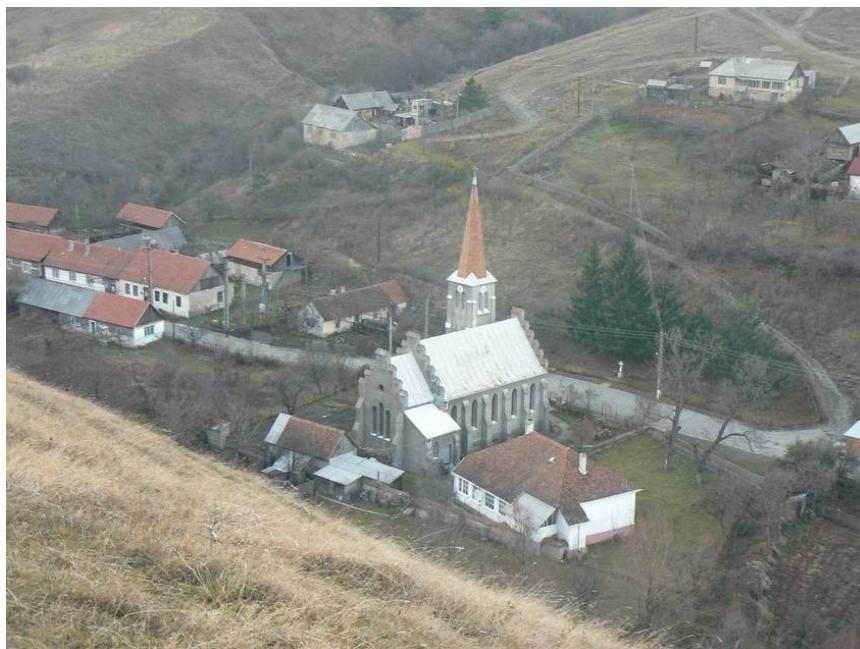
**Obr.1 Eibentál**<sup>64</sup>



**Obr.2 Eibentálský kroj**<sup>65</sup>

<sup>64</sup> Zdroj: [http://www.eibenthal.eu/E\\_obr.html](http://www.eibenthal.eu/E_obr.html)

<sup>65</sup> Zdroj: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=2474025907772&set=gm.284451061660860&type=3&theater>



**Obr. 3 Kostel v Eibentálu<sup>66</sup>**



**Obr. 3 Oltáře v Eibentálu<sup>67</sup>**

---

<sup>66</sup> Zdroj: <http://www.eibenthal.eu/pict/eibenthal04.jpg>

<sup>67</sup> Zdroj:

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=678098158936908&set=a.678098012270256.1073741829.100002101900776&type=3&theater>





**Obr. 5 První přijímání v Eibentálu. Foto: archiv autora**



**Obr.6 Škola v Eibentálu<sup>68</sup>**

<sup>68</sup> Zdroj: <http://www.hks.re/wiki/doku.php?id=eibenthal>